

IN HET BEGIN

Hugo Bouter

In het begin

Een overzicht van Genesis 1-11

In het begin

Een overzicht van Genesis 1-11

Auteur: Hugo Bouter

Vormgeving: Jan Paul Spoor

Copyright © OudeSporen online uitgeverij

Eerste editie 1989

Tweede editie 2003

Derde, herziene editie 2016

Distributie: CBC, Houten

ISBN/EAN 978-90-70926-27-4

NUR 707

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch of mechanisch, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

‘En God zag al wat Hij gemaakt had, en zie, het was zeer goed’.

Genesis 1:31

*‘Ik ben God, en er is er geen als Ik, Die vanaf het
begin verkondigt wat het einde zal zijn’.*

Jesaja 46:9-10

Inhoud

1. Inleiding	11
In het begin	11
De indeling van Genesis	12
Zeven biografieën	12
2. Gods plan met de geschapen wereld	15
De schepping van de mens en zijn vrouw	15
Twee reeksen van drie dagen	16
Adam en Christus	16
De nieuwe schepping	17
Het geheimenis van Christus en de Gemeente	18
Nog iets over de eerste en de laatste Adam	19
3. De zondeval	23
De realiteit van de val	23
Satan en de slang	24
De kracht van de zonde	25
Verlossing van de zonde	26
4. Veroordeling en verlossing	27
De gevolgen van de zonde	27
De belofte van het Nageslacht van de vrouw	27
Gods vonnis	28
Genade voor schuldige zondaars	29
Verdreven uit de hof van Eden	30
5. Kaïn en Abel	31
De contrasten tussen de twee broers	31

Hun offers	32
Kaïn, de eerste moordenaar.	33
Abel en Christus	34
6. Zoals het was in de dagen van Noach	35
Set, de plaatsvervanger van Abel	35
De nakomelingen van Set.	36
Beelden van de eindtijd	36
Het nageslacht van Kaïn	37
De slechtheid van de mens	38
7. De ark van Noach	39
De betekenis van de ‘wateren’	39
De Ark van de behoudenis	40
Een nieuw begin	41
8. Gods verbond met Noach	43
De basis van het verbond.	43
De bepalingen van het verbond.	44
Een eeuwig verbond	45
9. De profetie van Noach, en de mensheid na de vloed	47
Noach als heerser over de nieuwe aarde	47
De vloek die Kanaän trof	48
De zegen voor Sem en Jafet	48
Gods hand in de geschiedenis	50
10. De torenbouw van Babel	51
Babel, de bakermat van afgoderij en astrologie.	51
Nimrod, een geweldig jager voor het aangezicht van de HERE	52
Het oordeel van de spraakverwarring.	53
Babel en Jeruzalem	54

Appendix I	57
De zes scheppingsdagen en de sabbat	57
De zeven biografieën van het boek Genesis.....	58
Gods heilsplan door de eeuwen heen.....	59
De geestelijke groei van de gelovige	60
Appendix II	61
De schepping van de wereld (Gen. 1-2)	61
De schepping van de mens (Gen. 1-2).....	66
De val van de mens (Gen. 3)	68
Nageslachten in onderling conflict (Gen. 4-5)	72
De grote vloed (Gen. 6-9)	73
De mensheid na de vloed (Gen. 10-11).....	75

1. Inleiding

In het begin

Genesis betekent *oorsprong*, of *wording*. Deze titel van het eerste bijbelboek is ontleend aan de Griekse vertaling van het Oude Testament. De Hebreeuwse naam luidt eenvoudig: 'In het begin', overeenkomstig de eerste woorden van het boek. En inderdaad vinden wij in Genesis het begin van de geschapen werkelijkheid, de oorsprong van het leven, van hemel en aarde, van de mens en zijn leefwereld. Het is het 'boek van het begin' van heel veel zaken, het beginpunt ook van Gods Zelfopenbaring.

Met name Genesis 1 tot 11 bevatten tal van belangrijke beginselen, die hun stempel hebben gedrukt op de wereldgeschiedenis en die van blijvende betekenis zijn tot aan het eind van de tijden. Meerdere begrippen uit de eerste hoofdstukken van Gods Woord keren dan ook weer terug in de laatste hoofdstukken van de Bijbel, namelijk in het boek Openbaring dat het einddoel van Gods wegen met de aarde beschrijft.

Na de beschrijving van de vroegste geschiedenis van de mensheid tot op de torenbouw van Babel concentreert het boek Genesis zich verder op de ontstaansgeschiedenis van Israël, Gods uitverkoren volk en de drager van Gods openbaring in een wereld die van Hem is afgeweken en de afgoden dient.

De indeling van Genesis

Waarschijnlijk is het boek samengesteld uit tien (geslachts-) registers. Tien keer wordt namelijk als opschrift of bijschrift vermeld: *'Dit is de geschiedenis van (...)'*, of *'Dit zijn de nakomelingen van (...)'*. Dit is de zogenoemde toledot-formule, die in de Statenvertaling wordt weergegeven door de woorden: 'Dit zijn de geboorten van (...)'. Zes keer betreft het hier inderdaad geslachtsregisters, resp. van Adam (5:1), van de zonen van Noach (10:1), van Sem (11:10), Terach (11:27), Ismaël (25:12), en Esau (36:1).

Ongetwijfeld is dit heel belangwekkend, omdat het de vroegste geschiedenis van de mensheid in een duidelijk historisch kader plaatst. Dit wordt ook bevestigd door de talrijke verwijzingen in het Nieuwe Testament naar de historische gebeurtenissen van Genesis 1 tot 11. De boodschap van de Bijbel is gebaseerd op concrete feiten, niet op legenden of volksverhalen. Ook in Genesis 2:4; 6:9; 25:19 en 37:2 wordt dezelfde formule gebruikt in verband met de ontstaansgeschiedenis van de hemel en de aarde, en de geschiedenis of de genealogie van Noach, Isaak en Jakob.

Zeven biografieën

Naast deze indeling in registers kan men ook een indeling maken in zeven kortere of langere levensbeschrijvingen: namelijk die van Adam (Gen. 1-3), Abel en zijn plaatsvervanger Set (Gen. 4-5), Noach (Gen. 6-10), Abraham (Gen. 11-25), Isaak (Gen. 26-27), Jakob (Gen. 28-36) en Jozef (Gen. 37-50).

De hoofdthema's van deze levensbeschrijvingen komen overeen met de proloog van Genesis 1 en het werk van de zes scheppingsdagen. De eerste drie biografieën komen in Genesis 1-11 aan de orde:

1. De levensbeschrijving van Adam met het verslag van de schepping, de val en de vloek. Dit correspondeert met Genesis 1:1-2, het oorspronkelijke begin, dat nog wordt gevolgd door verdere activiteit van de Geest van God.
2. De levensbeschrijving van Abel en van zijn plaatsvervanger Set, in contrast met Kaïn en diens nageslacht. Dit correspondeert met het werk van Genesis 1:3-5, de scheiding tussen licht en duisternis.

3. De levensbeschrijving van Noach en zijn nakomelingen. Dit correspondeert met het werk van Genesis 1:6-8, de scheiding tussen de wateren, resp. de volkeren. Zie Appendix I voor verdere overeenkomsten.

Het boek Genesis (en ook Genesis 1 in een notendop) bevat het grondplan van heel Gods handelen met de geschapen werkelijkheid, met de mensheid en zelfs met de individuele gelovige. Het loopt telkens uit op de komst van de wereldregeerder: eerst Adam, dan Jozef, en in type Christus als de laatste Adam, in samenhang met de sabbatsrust van het Vrederijk. En wat ons persoonlijk geloofsleven betreft, is het Gods bedoeling dat de tweede Mens uit de hemel nu reeds gestalte in ons krijgt, zodat wij in Gods rust binnengaan (Gal. 4:19; Ef. 4:13; Hebr. 4:1-11).

2. Gods plan met de geschapen wereld

De schepping van de mens en zijn vrouw

Genesis 1 en 2 zijn geen tegenstrijdige scheppingsverhalen, maar ze vullen elkaar aan. Genesis 1 beschrijft hoe de schepping werd voorbereid voor de mens, die ten slotte als het hoofd en de kroon van Gods schepping op het toneel verscheen. Genesis 2 neemt de schepping van de mens als uitgangspunt voor een nadere beschrijving van de verschillende relaties waarin hij was geplaatst:

1. de betrekking van de mens tot de Schepper;
2. de relatie met de hem omringende schepping;
3. de relatie met de schepselen waarover hij moest regeren;
4. zijn verhouding tot de vrouw die hem in dit alles terzijde werd gesteld.

De naam Adam is verwant met het woord '(rode) aarde' (*adamah*), want de mens werd geformeerd van stof uit de aardbodem. Eva kreeg haar naam *na* de zondeval; vóór de val noemde Adam haar Manninne (*isjah*), omdat zij was genomen uit de man (*isj*) (2:23; 3:20). Zij was zowel de partner die bij Adam paste, alsook de moeder van het menselijk geslacht, de 'moeder van alle levenden' (*Eva* betekent: 'levende' of 'levenwekster'). De schepping van

de mens vond als laatste handeling van God plaats op de zesde dag, dus nadat heel het domein waarover hij moest heersen in gereedheid was gebracht.

Twee reeksen van drie dagen

De zes scheppingsdagen vallen uiteen in twee reeksen van drie dagen, die een onderlinge parallel vertonen:

1. Op de eerste dag werd het licht tevoorschijn geroepen; op de vierde dag kregen de lichtdragers hun 'aanstelling'.
2. Op de tweede dag maakte het uitspansel (of: firmament) scheiding tussen de wateren onder en boven de hemelkoepel; op de vijfde dag wemelden de wateren van levende wezens en vloog het gevogelte langs het uitspansel.
3. Op de derde dag werd het droge, de aarde, toebereid; terwijl op de zesde dag de aardbewoners werden geschapen.

Het eerste drietal dagen heeft dus betrekking op de verschillende domeinen of sferen van de schepping (hemel, zee en aarde), terwijl het tweede drietal dagen zich bezighoudt met de bewoners of gereeders in deze domeinen.

Adam en Christus

De mens, die naar Gods beeld en gelijkenis was geschapen, ontving universele heerschappij. Adam moest optreden als Gods vertegenwoordiger op aarde, als '*onderkoning*' over al de werken van Gods handen (Ps. 8:7). In Christus, de *laatste* Adam, zal dit plan van God uiteindelijk worden vervuld (1 Kor. 15:27; Ef. 1:22; Hebr. 2:6-8).

Zoals God in Genesis 1 toewerkte naar de schepping van de mens als het hoofd over al de werken van Zijn handen, zo werkt Hij sinds de val van de eerste mens toe naar het moment waarop alle dingen zullen worden onderworpen aan de tweede Mens, de Heer uit de hemel (Joh. 5:17). Het resultaat van Gods werk is de rust van de zevende dag, de sabbat: een voorafschaduwing van de rust van het Vrederijk dat zal overgaan in de eeuwige toestand, waarin God zal zijn alles in allen (1 Kor. 15:25-28; Hebr. 4:9-10).

Daarom wijst de eerste schepping heen naar Gods nieuwe schepping, waarvan de gelovigen nu de eerste vruchten zijn (2 Kor. 5:17; Ef. 2:10; Kol. 3:10; Jak. 1:18; 2 Petr. 3:13; Openb. 21:1-7). Er valt ook een lijn te trekken van de voltooiing van de eerste schepping naar de totstandbrenging van de nieuwe schepping, en die lijn loopt via Golgota waar de Heiland de woorden heeft uitgeroepen: *'Het is volbracht'* (Gen. 2:1-3; Joh. 19:28-30; Openb. 21:6). Zijn volbrachte werk is de grondslag van de nieuwe schepping en de verzoening van alle dingen, hetzij de dingen op de aarde, hetzij de dingen in de hemelen (Kol. 1:19-20).

Naast het woord 'voltooiën' of 'volbrengen' vinden we in het scheppingsverhaal ook de woorden 'maken', 'formeren' en 'scheppen'. Het woord scheppen wordt hier alleen gebruikt voor het oorspronkelijke begin van hemel en aarde, voor de creatie van het bezielde leven, en met name voor de schepping van de mens (1:1, 21, 27). De woorden maken en formeren wijzen op het vormgeven van reeds aanwezige materie. De oorspronkelijke schepping van de materie uit het niet waarneembare licht besloten in Genesis 1:1 (zie in dit verband ook Ps. 33:6, 9; Rom. 4:17b; Hebr. 11:3; 2 Petr. 3:5).

Verder is er overeenkomst tussen het 'begin' van Genesis 1:1 en het 'begin' van Johannes 1:1-2, maar er zijn ook verschillen. Het begin waar Johannes op doelt, gaat terug tot wat men soms noemt de 'stille eeuwigheid'. Hier worden wij verplaatst naar dat wat in het begin bij God was. Genesis 1:1 markeert echter het begin van tijd, ruimte en materie. Hier zien wij de werkzaamheid van het eeuwige Woord bij de aanvang van ruimte en tijd, want dóór Hem zijn alle dingen geworden (Joh. 1:3).

De nieuwe schepping

Zoals de eerste schepping tot stand kwam door de werking van Woord én Geest, zo is dat ook het geval met de herschepping. God schiep en formeerde door middel van het Woord (vgl. het telkens herhaalde *'En God zei'* in Gen. 1), maar ook door de Geest (vgl. Gen. 1:2; Ps. 104:30). Dit werk vindt zijn tegenhanger in de nieuwe schepping, want de nieuwe geboorte vindt plaats door de reinigende en levenwekkende kracht van Gods Woord en Gods Geest (Joh. 3:5; 13:10; 15:3; Jak. 1:18; 1 Petr. 1:23). God is met ons bezig vanaf het moment dat Hij met het licht van het evangelie schijnt in de duisternis van ons bestaan (2 Kor. 4:4, 6).

Gods bedoeling is dat wij geestelijk groeien en aan het beeld van Zijn Zoon gelijkvormig worden gemaakt. Dat is het 'vormingswerk' van de nieuwe schepping (Rom. 8:29; 2 Kor. 3:18). Zo handelt God met het volk dat Hij heeft geformeerd, opdat het Zijn lof zou verkondigen (vgl. Jes. 43:7, 21). Zo maakt God ons tot beeld dragers van Zijn Zoon, de laatste Adam, opdat Hij in alle dingen de eerste plaats zou innemen (1 Kor. 11:7; 15:48-49; Ef. 4:24; Kol. 1:18; 3:10).

Het geheimenis van Christus en de Gemeente

Adam werd na de zondeval het hoofd van het menselijk geslacht, dat echter het beeld en de gelijkenis van een in de zonde gevallen stamvader vertoonde (Gen. 5:1, 3). Als hoofd van de mensenfamilie vormde Adam een type van Christus, die na Zijn opstanding uit de doden het Hoofd van een nieuw mensengeslacht is geworden. 'Adam is een *voorbeeld* van Hem die zou komen', zegt Paulus in Romeinen 5:14.

Maar in allerlei opzichten vormde Adam ook het *tegenbeeld* van Christus, zoals blijkt uit de geweldige contrasten die de apostel opsomt in Romeinen 5:12-21. Adam bracht de zonde in de wereld, en bijgevolg de dood en de veroordeling van schuldige zondaars. Christus heeft echter door Zijn gehoorzaamheid tot in de kruisdood een overvloed van genade, gerechtigheid en leven bewerkt voor allen die met Hem zijn verbonden.

In 1 Korintiërs 15 komt de tegenstelling tussen de twee familiehoofden opnieuw aan de orde, nu in verbinding met het thema van de opstanding. Want zoals de dood door een mens (Adam) is teweeggebracht, is ook de opstanding van de doden door een Mens (Christus). Adam werd tot een levende ziel, doordat God de levensadem blies in de mens die Hij had geformeerd van stof uit de aardbodem. Maar de opgestane Christus werd tot een levendmakende geest, doordat Hijzelf de levensadem in Zijn discipelen blies (Gen. 2:7; Joh. 20:22; 1 Kor. 15:45). De nakomelingen van Adam waren natuurlijke, stoffelijke mensen, maar Christus heeft geestelijke en hemelse nakomelingen. Zoals de Hemelse is, zo zijn ook de hemelsen (1 Kor. 15:48).

De schepping van de eerste mens was reeds een groot wonder vanwege de voor ons onbegrijpelijke verbinding tussen geest en stof, levensadem en

materie. Hoe groot en ondoorgrondelijk is dan het geheim van de nieuwe schepping, de nieuwe geboorte en de opstanding uit de doden van hen die met Christus, de hemelse Mens, zijn verenigd!

Zoals Adam en Eva een mensenpaar vormden, is er ook een bijzondere band tussen Christus en de Gemeente. Eva was zowel de bruid alsook het lichaam van Adam, want zij was *'been van zijn gebeente en vlees van zijn vlees'* (Gen. 2:20-24). Evenzo is de Gemeente zowel de *bruid* alsook het *lichaam* van Christus, de laatste Adam (Ef. 5:23-32). Zoals Eva eigenlijk voortkwam uit de zijde van Adam nadat God een diepe slaap op hem had laten vallen, zo is de Gemeente de vrucht van Christus' doodsslaap en is zij 'genomen' uit Zijn doorboorde zijde. Adam en Eva werden als regeerders aangesteld over de aarde, en zo zal Christus met Zijn bruidsgemeente regeren tijdens het Vrededijk (Ef. 1:10).

Wij vinden in Genesis 2 ook de instelling van het huwelijk als het door God geheiligde en gezegende samenlevingsverband van man en vrouw. Christus grijpt in het Nieuwe Testament terug op dit oorspronkelijke begin (Gen. 2:24; Matt. 19:3-8). In de brieven van de apostel Paulus zien we eveneens dat de goddelijke orde maatgevend is voor de positie van man en vrouw (1 Kor. 11:7-12; 14:34-35; 1 Tim. 2:12-13). Weliswaar is er wat het heil in Christus betreft *geen* onderscheid tussen man en vrouw en zijn ze dus principieel gelijkwaardig (Gal. 3:28), maar dat betekent niet dat ze praktisch in alle opzichten aan elkaar gelijkgesteld zijn. De 'gelijkheidsideologie' van onze tijd is eenvoudigweg niet bijbels.

De realiteit van de verlossing maakt de realiteit van de schepping en van het hoofdschap van de man dus niet ongedaan. Juist in de Gemeente van de verlostten moet dit uiterlijk zichtbaar worden gemaakt, doordat de vrouw een 'macht' op haar hoofd heeft (d.i. een teken van het gezag waaronder zij staat); de engelen zijn zelfs ooggetuigen daarvan (1 Kor. 11:10).

Nog iets over de eerste en de laatste Adam

Over het formeren van de mens lezen we in Genesis 2:7 het volgende: *'Toen formeerde de Here God de mens van stof uit de aardbodem en blies de levensadem in zijn neus; also werd de mens tot een levend wezen'*. De letterlijke vertaling van dit vers luidt als volgt: *'En de Here God vormde de mens, stof*

van de aardbodem, en blies in zijn neus levensadem, en de mens werd tot een levend wezen’.

De woorden ‘mens’ (adam) en ‘aardbodem’ (adama) zijn verwant, beide betekenen ‘rood’. De mens keert uiteindelijk terug tot de grond waaruit hij genomen is (Gen. 3:19). Deze woordspeling dient ertoe om de relatie van de mens met het (akker)land te benadrukken. De bloedrode grond ontving ook het bloed (Hebr. dam) van de vermoorde Abel (Gen. 4:10).

Het woordje ‘uit’ of ‘van’ ontbreekt eigenlijk in Genesis 2:7. Er staat: God maakte de mens, ‘stof van de aardbodem’, dus van materiaal uit de aarde. Hij is stoffelijk, aards van karakter (Eng. ‘the man of dust’, 1 Kor. 15:48). Het werkwoord formeren, vormen wordt gebruikt voor het werk van een pottenbakker (Jer. 18:2vv.), en voor dat van een beeldhouwer (Jes. 44:9-12). Het geeft het vormen van een kunstwerk aan.

God maakte de mens als een ‘kunstwerk’ uit reeds aanwezig materiaal, en vervolgens blies Hij de levensadem in het gevormde lichaam, waarmee de hoge positie van de mens wordt aangegeven: hij is méér dan materie! Specifieke woorden voor ‘leem’ ontbreken echter in Genesis 2. Alleen in Leviticus 14 wordt het woord ‘stof’ drie keer met ‘leem’ vertaald, in andere passages in Genesis en Exodus zes keer met ‘aarde’. ‘Stof’ betekent materiaal in zijn kleinste delen, soms fijngemalen of verbrand materiaal, of ‘puin’ (Deut. 9:21; 2 Kon. 23:12; Neh. 4:10). Het gaat om bouwstenen uit de aardbodem, uit de natuur. Het ‘stof van de aarde’ wordt later een staande uitdrukking die aangeeft hoe talrijk het nageslacht van de aartsvaders zou zijn. Bij de derde plaag werd al het stof van de aarde tot muggen in heel het land Egypte (Ex. 8:16-19).

Het begrip ‘stof’ kunnen wij dus ruim nemen in de zin van dat wat in en op de aardbodem aanwezig is. Zelfs in het Vrederijk wordt de vloek over de slang niet opgeheven: ‘(...) een slang – zijn voedsel zal stof zijn’ (Jes. 65:25). Ook de mens is geformeerd uit ‘stof’ en keert daarheen weer (Gen. 3:19). Er is geen element van het menselijk lichaam dat niet voorkomt in de natuur. Het formeren van de mens van stof uit de aardbodem, en van de dieren van het veld en de vogels uit de aardbodem (Gen. 2:7, 19), wijst op de persoonlijke betrokkenheid van de Schepper hierbij (met name bij de mens, die de kroon van de schepping is). God gebruikte hiervoor geen machtswoord, hoewel dat natuurlijk ook

had gekund, maar Hij heeft hem liefdevol gevormd. Hetzelfde zien wij bij het bouwen van de rib, die Hij uit de mens genomen had, tot een vrouw.

Als men het formeren van de eerste Adam in twijfel trekt en toegeeft aan het evolutiegeloof, is men slechts een kleine stap verwijderd van de ergste vorm van bijbelkritiek. Dan behoorde de mens en zijn voorgangers tot een familie van mensachtigen en is er dus geen éérste Adam geweest. En als de éérste mens, Adam, niet heeft bestaan, zou er dan wel een láátste Adam op het toneel zijn verschenen?

Dan kan men de beide familiehoofden ook niet letterlijk tegenover elkaar plaatsen, met de verreichende gevolgen van hun handelen, zoals Paulus dat doet in Romeinen 5 en 1 Korintiërs 15. Dan kan men zelfs de opstanding figuurlijk nemen, zoals sommige dwaalleraars in de begintijd van het christendom reeds deden (vgl. 2 Tim. 2:16-18). Zoals echter door de *eerste* mens de zonde en de dood hun intrede hebben gedaan in de wereld, zijn ze ook door de *tweede* Mens (de laatste Adam, de Mens uit de hemel) tenietgedaan.

Het formeren van de mens van stof uit de aardbodem moet daarom als een concreet-letterlijke daad van God worden aangemerkt, evenals het blazen van de levensadem in de neus van de mens. In Johannes 20 hebben we van dit laatste de nieuwtestamentische tegenhanger: de Heer blaast nieuw, geestelijk leven in Zijn discipelen. Ook hier ging het om een concrete daad, die een nog diepere symboliek had als het gebeuren in Genesis 2:7. Kortom, de term 'formeren' is niet als metafoor bedoeld en mag ook niet zo worden opgevat (anders zou Adam ook uit een aap kunnen zijn 'geformeerd'!).

Gods Woord is feitelijk betrouwbaar, óók daar waar het uitspraken doet over de natuur, de geschiedenis e.d. Genesis 1 tot 3 geven het bericht over de schepping en de zondeval. Deze hoofdstukken zijn het verslag van een historisch gebeuren, een getrouwe weergave van de feiten, voor zover God het nodig oordeelde die aan ons bekend te maken.

Er zijn eigenlijk maar twee mogelijkheden: God schiep de mens naar Zijn beeld en de overige levende wezens elk 'naar zijn aard', óf de evolutietheorie is juist. Dan is de mens niet door God geformeerd 'uit het stof', maar 'uit een dier' ontstaan. Dan heeft de éérste Adam niet echt bestaan, en was hij het product van de verbeelding van de verteller. Dan blijft er uiteindelijk alleen ook een Christus over die slechts in de verkondiging, maar niet in werkelijkheid bestaat.

Dat Genesis 1 tot 3 ook op vele punten een *morele* en *geestelijke* boodschap bevatten, is volkomen juist; maar dit mag niet worden losgemaakt van de historische werkelijkheid van deze hoofdstukken.

3. De zondeval

De realiteit van de val

Het Nieuwe Testament laat zien dat zowel de Here Jezus als de apostel Paulus het scheppingsbericht van Genesis 1 en 2 tot uitgangspunt nemen voor hun onderwijs ten aanzien van de plaats van man en vrouw. Daarnaast maken zowel Christus als Paulus gebruik van het bericht over de val van de mens, zoals die in Genesis 3 wordt beschreven: *‘Want zoals door de ongehoorzaamheid van de ene mens de velen tot zondaars zijn gesteld, zo zullen ook door de gehoorzaamheid van de Ene de velen tot rechtvaardigen gesteld worden’* (Rom. 5:19).

Verder is het van belang om te zien hoe Paulus in 1 Timoteüs 2 de berichten van de schepping en de val met elkaar verbindt en belangrijke conclusies hieruit trekt voor het gedragspatroon van man en vrouw. Hij noemt twee argumenten voor het voorschrift dat een vrouw zich in alle onderdanigheid moet laten leren en niet over een man moet heersen. Het eerste is de rangorde in de schepping: *‘Adam is eerst geformeerd, daarna Eva’*. Het tweede is de rangorde in de zondeval: *‘Adam werd niet verleid, maar de vrouw werd verleid en viel in overtreding’* (1 Tim. 2:13-14).

Hiermee is echter niet alles gezegd, want de apostel besluit met de troost van Gods genadige belofte: *‘Maar zij zal bewaard blijven (of: behouden worden) tijdens het ter wereld brengen van kinderen’* (1 Tim. 2:15). De val en de vloek

hebben dus niet het laatste woord, er daagt ook redding en verlossing. Dat zien wij in feite reeds in Genesis 3, waar God de gevallen mens in genade tegemoet treedt en hem het vooruitzicht geeft van de overwinning over de macht van de vijand, de verlossing die door het Nageslacht van de vrouw zou worden bewerkt.

Genesis 3 verklaart ook hoe door de intrede van de zonde de oorspronkelijk goede verhoudingen grondig zijn verstoord, zodat de dingen vaak heel anders zijn dan dat God ze heeft bedoeld. De zonde werkt door (a) in de verhouding tussen God en mens, (b) in de relaties tussen de mensen onderling en (c) ook in de betrekkingen tussen de mens en de geschapen werkelijkheid die aan zijn zorg is toevertrouwd.

Satan en de slang

De val van de mens uit de staat van onschuld waarin hij door God in de hof van Eden was geplaatst, was het gevolg van de verleiding van de slang, *'de listigste onder alle dieren van het veld'* (Gen. 3:1). De slang diende echter als spreekbuis van Satan, die daarom zelf ook wel *'de oude slang'* wordt genoemd (Openb. 12:9). Als de duivel en de satan treedt de boze op als de lasteraar en de tegenstander van God. Hij is de aanklager van de broeders (Openb. 12:10). Paulus noemt hem ook nog de verzoeker (1 Tess. 3:5). Johannes betitelt hem als de boze (1 Joh. 5:18).

Soms gaat hij rond als een brullende leeuw, maar andere keren verschijnt hij als een engel van het licht (2 Kor. 11:14; 1 Petr. 5:8). Verder wordt hij door Christus Zelf betiteld als *'een mensenmoordenaar van het begin af'* en *'een leugenaar en de vader ervan'* (Joh. 8:44). Als de vader van de leugen trok de satan tegenover Eva zowel Gods waarachtigheid als Gods liefde in twijfel. Hij deed het voorkomen alsof God de mens iets wilde onthouden en alsof Gods woord niet betrouwbaar zou zijn. Hierdoor werd God voor het oog van Zijn schepselen beroofd van Zijn eer – een kwestie die eigenlijk pas is rechtgezet toen Christus als de gehoorzame Mens Gods wil volbracht en Hem verheerlijkte voor het oog van de hele schepping (Joh. 13:31; 17:4).

Eva viel als eerste, daarna at ook Adam van de verboden vrucht. Paulus verwijst hiernaar niet alleen in 1 Timoteüs 2, maar ook in 2 Korintiërs 11. Zoals

de slang Eva verleidde door haar sluwheid, zodat zij kennelijk naliet eerst naar Adams mening te vragen en zich niet loyaal jegens hem toonde, zo waren de gelovigen te Korinte afgeweken van hun trouw en toewijding jegens Christus (2 Kor. 11:3). Hier wordt de verhouding tussen de mens en zijn vrouw weer toegepast op de relatie tussen Christus en de Gemeente. Een soortgelijke zinspeling vinden we in het boek Openbaring, waar de ontrouwe kerk ervan wordt beschuldigd dat ze haar eerste liefde had verlaten en was afgefallen (!) van haar hoge positie (Openb. 2:4-5).

De kracht van de zonde

De verzoeking appelleerde aan de héle mens en bood hem in elk opzicht levensvervulling:

- in stoffelijke zin, want de boom was goed om van te eten;
- in esthetisch opzicht, want hij was een lust voor de ogen;
- in geestelijk opzicht, want de boom was begeerlijk om daardoor verstandig te worden.

Helaas luisterde de mens naar de listen van de satan, die zelf van God was afgefallen door zijn hoogmoed en de begeerte aan God gelijk te willen zijn (Jes. 14:13-14; Ezech. 28:17a; 1 Tim. 3:6). De verleidende woorden die Satan had gesproken, waren echter niet meer dan halve waarheden. Inderdaad werden de ogen van de mens geopend, nadat hij had gegeten van de vrucht van de boom. Maar het was slechts om te ontdekken dat hij een schuldige zondaar was, die voor God niet kon bestaan. Inderdaad verwierf de mens de kennis van goed en kwaad, maar niet zoals God die bezit. Integendeel, terwijl God te rein van ogen is om het kwaad te zien en volkomen ervan gescheiden is, was de mens voortaan niet meer dan een 'slaaf van de zonde'. De kennis van goed en kwaad leverde hem alleen een beschuldigend geweten op.

Zo is het Satan gelukt het zaad van de begeerte en de hoogmoed in het menselijk hart te planten. Deze slechte beginselen kenmerken sindsdien ook het wereldsysteem dat zich in de macht van de boze bevindt, en waarvan hij de overste is (Dan. 10; Joh. 14:30; Ef. 6:12; 1 Joh. 5:19). Want alles wat in de wereld is, kan onder de volgende noemer worden gebracht: de begeerte van

het vlees, de begeerte van de ogen en de hoogmoed van het leven (1 Joh. 2:16). De (zondige) begeerte is de wortel van het kwaad, zoals het laatste gebod van de wet duidelijk aantoonst: 'U zult niet begeren' (Ex. 20:17; Rom. 7:7). De begeerte brengt slechts zonde voort, en de zonde brengt de dood met zich mee (Jak. 1:15).

Verlossing van de zonde

En zo is de gevallen mens onderworpen aan de macht van de zonde en de dood. De zonde is zo diep geworteld in de menselijke natuur, dat er alleen redding mogelijk is wanneer de mens van zijn oude wortels wordt afgesneden en op een nieuwe stam wordt geënt. De Romeinenbrief leert dát dit inderdaad mogelijk is – en wel doordat wij één plant geworden zijn met Christus in Zijn dood, maar ook in Zijn opstanding (Rom. 6:2vv.). Onze positie is diepgaand veranderd. God ziet ons als gelovigen nu niet meer in *Adam*, maar in *Christus*.

De Zoon van God is gekomen om de werken van de duivel te verbreken (1 Joh. 3:8). De satan vond geen aanknopingspunt in Hem, toen hij Hem tot zonde wilde verleiden (Matt. 4:1-11; Marc. 1:12-13; Luc. 4:1-13). Christus klemde Zich vast aan het Woord van God en zó weerde Hij alle aanvallen van de boze af, zodat deze van Hem moest wijken. Zo moeten wij ons ook steeds beroepen op het geschreven Woord van God. Dat geeft kracht om te overwinnen en dat is het kenmerk van een leven door de Geest.

De eerste mens viel in het paradijs, hoewel hij leefde in de allergunstigste omstandigheden. Maar Christus, de tweede Mens, hield stand in de woestijn, hoewel Hij Zich daar in de meest óngunstige omstandigheden bevond. Ten slotte heeft Hij de duivel, die de macht had over de dood, tenietgedaan door Zelf in de dood te gaan en daar de tegenstander te verslaan in diens laatste bolwerk (Hebr. 2:14-15). De Zoon van God maakt werkelijk vrij van de macht van zonde, dood en Satan (Joh. 8:36). Bij Zijn wederkomst zal Christus de vijand definitief ontronen en de schepping verlossen van het juk van de vergankelijkheid, waaraan zij door de val van de eerste mens onvrijwillig was onderworpen (Rom. 8:19-22; Openb. 20:1-3).

4. Veroordeling en verlossing

De gevolgen van de zonde

Intussen leven wij echter ook als kinderen van God nog in een wereld waarin de satan een bepaalde ruimte is gelaten, en in een schepping die nog steeds zucht onder de gevolgen van de zonde. De vloek die in Genesis 3 door God is uitgesproken over de slang, over de mens, maar ook over de aardbodem, is nog steeds niet opgeheven. Zonde en ziekte zijn nog niet uitgebannen. Het paradijs is voorgoed verleden tijd.

Wij leven dus in een gebroken wereld, waarin alles het stempel van onvolkomenheid, zonde, dorens en distels draagt. Toch is deze wereld ook het toneel van Gods genade en goedheid. Dat zien wij ook hier in Genesis 3. In dit donkere hoofdstuk over de zondeval straalt toch het licht van Gods genade, zodat wij hier belangrijke profetische perspectieven ontwaren.

De belofte van het Nageslacht van de vrouw

In Genesis 3:15 vinden wij namelijk de belofte van het Nageslacht dat zou komen en dat de kop van de slang zou vermorzelen. Meestal noemt men dit de 'moederbelofte', wat geen erg juiste benaming is omdat ze een onderdeel

vormt van het oordeel over de slang. In dit vers kondigt God allereerst het blijvende conflict aan tussen het nageslacht van de slang en dat van de vrouw, tussen de kinderen van de duivel en de kinderen van God (Joh. 8:38-47; 1 Joh. 3:8-10).

Uiteindelijk wordt met het vrouwenzaad echter Christus bedoeld, die geboren is uit de maagd Maria – niet uit Jozef. Christus is zowel het Nageslacht van de vrouw (Gal. 4:4), alsook het Nageslacht van de aartsvader Abraham (Gal. 3:16), alsmede het Nageslacht van koning David (1 Kron. 17:11-14; Matt. 1:1). Door Zijn sterven en opstanding heeft Hij Satan de kop vermorzeld, terwijl de oude slang Hem de hiel heeft vermorzeld door Zijn loopbaan op aarde te laten eindigen op het kruis. Als kinderen van God delen wij ook in de triomf van Christus, want de God van de vrede zal de satan spoedig onder ónze voeten verpletteren (Rom. 16:20). Deze figuurlijke verklaring van het oordeel over de slang sluit de *letterlijke* toepassing niet uit. Het dier waarvan de satan zich had bediend, werd tot in het stof vernederd: ‘*Op uw buik zult u gaan en stof zult u eten, al de dagen van uw leven*’ (Gen. 3:14). Dit oordeel zal zelfs in het komende Vrederijk niet worden opgeheven (Jes. 65:25).

En wat Satan zelf betreft, weten wij dat zijn vernedering in verschillende fasen plaatsvindt. In principe is hij reeds geoordeeld bij het kruis, toen hij de wereld aanvoerde in haar opstand tegen God en tegen Zijn Gezalfde. Maar het vonnis wordt pas voltrokken als hij uit de hemel zal worden geworpen; vervolgens zal hij nog dieper worden vernederd in de afgrond en ten slotte zal hij aan het einde van het Vrederijk in de poel van vuur en zwavel worden geworpen om daar zijn definitieve oordeel te ondergaan (Openb. 12:9; 20:2-3, 10).

Gods vonnis

Terwijl de *slang* als eerste door God werd veroordeeld, werd de *mens* als eerste door de Rechter ter verantwoording geroepen. Het waren indringende vragen die Hij stelde: ‘Waar bent u?’ en ‘Wat hebt u daar gedaan?’ (Gen. 3:9-13). De mens was door zijn val van God gescheiden. Hij stond op een afstand van God. Voortaan was hij een zondaar, die door zijn verkeerde daden – zijn overtredingen en zonden – zijn schuld alleen maar vergrootte. Adam probeerde de schuld af te wentelen op Eva, en zij gaf op haar beurt de slang de schuld.

Alle drie werden ze gestraft, maar dit gebeurde in omgekeerde volgorde:

1. de slang;
2. de vrouw;
3. de mens.

Het vonnis was strikt rechtvaardig en evenwichtig. Het betrof in eerste instantie het leven hier op aarde, het ging niet om het eeuwig oordeel. Het oordeel werd ook getemperd door Gods genade, en verzacht door Zijn goedheid. Want voor de vrouw bleef de moedervreugde over, ondanks haar smart bij het baren van kinderen; en voor de man bleef ondanks zijn moeizaam zwoegen de arbeidsvreugde bestaan.

De straf van Godswege zou men dus kunnen aanduiden als een milde straf. Anderzijds was het wel een reëel voelbare en tastbare straf, want zelfs de natuurlijke zegeningen van de mens hier op aarde zijn vaak omgeven door 'dorens en distels' (3:18).

Genade voor schuldige zondaars

God trad de gevallen mens in genade tegemoet. Hij gaf hem de tijd om tot zichzelf te komen en zocht hem op in de stilte van de avondkoelte. Hij kwam niet tot hem in een donkere wolk, in vuur en donder zoals op de berg Sinai. God sprak rustig en ernstig, en overtuigde de mens van zonde en schuld.

Tegelijkertijd schonk Hij hem Zijn genadige belofte van de komende Verlosser, de Overwinnaar over zonde, dood en Satan. Uit het vervolg blijkt dat Adam Gods belofte aangaande het Nageslacht van de vrouw in het geloof heeft aangenomen: *'En de mens noemde zijn vrouw Eva, omdat zij de moeder van alle levenden is geworden'* (Gen. 3:20). J.N. Darby zegt hiervan in zijn 'Inleiding tot de Bijbel' het volgende: 'Voordat Adam uit de hof werd verdreven zag hij, kennelijk door het oog van het geloof, het leven in verbinding met haar door wie de dood zijn intrede had gedaan. Maar dat is niet het enige. Wij horen in verbinding met de vrouw de belofte van het Nageslacht, dat de kop van de slang zou vermorzelen. Christus, het Nageslacht van de vrouw, zou alle macht van de vijand vernietigen'.

In de volgende verzen vinden wij nog twee andere bewijzen van Gods genadig handelen met de mens, ondanks diens diepe val. Het eerste is dat Hij Zelf de schuldige zondaar bekleedde en zijn naaktheid bedekte. Wij mogen wel aannemen dat God hem éérst zijn bedekking van vijgenbladeren heeft afgenomen: het kleed van eigengerechtigheid, van eigen goede werken. En in plaats daarvan bekleedde Hij de mens met kleren van dierenhuiden. God maakte voor de mens en voor zijn vrouw *'kleren van huiden en kleeedde hen daarmee'* (Gen. 3:21).

Daartoe moest God dus Zelf een offer brengen en het bloed van een onschuldig offerdier laten vloeien. God was de eerste Offeraar! In dit verband denken wij onwillekeurig aan het woord dat Abraham sprak tegen zijn zoon Isaak: *'God zal Zichzelf voorzien van het lam voor het brandoffer, mijn zoon'* (Gen. 22:8). En nog steeds kan God alleen op grond van de dood van het plaatsvervangende Offer genade bewijzen aan de zondaar en hem bekleden met *'de mantel van gerechtigheid'* (Jes. 61:10).

Verdreven uit de hof van Eden

Vervolgens zien wij dat God de mens niet eeuwig als zondaar wilde laten voortbestaan. De mens mocht in zijn gevallen staat niet eten van de boom van het leven; op die manier werd voorkomen dat hij in die toestand in eeuwigheid zou voortleven (Gen. 3:22). Daarom werd hij onmiddellijk weggezonden uit de hof van Eden en de weg naar de boom van het leven werd afgesloten door cherubs met een flikkerend zwaard (Gen. 3:24).

Maar Christus heeft door Zijn lijden en sterven nu een beter, namelijk een *hemels* paradijs geopend voor allen die in Hem geloven (Luc. 23:43; 2 Kor. 12:4; Openb. 2:7; 22:1-2, 14, 17). De toegang tot de boom van het leven en tot de rivier van levenswater in het paradijs van God staat open voor eenieder die gelooft: *'En laat hij die dorst heeft, komen; en laat hij die wil, het water van het leven nemen, voor niets'* (Openb. 22:17).

5. Kaïn en Abel

De contrasten tussen de twee broers

De Schrift tekent een duidelijke tegenstelling tussen beide broers, niet alleen in Genesis 4, maar ook in het Nieuwe Testament (Matt. 23:35; Hebr. 11:4; 1 Joh. 3:7-12; Jud.:11). Deze tegenstelling bleek uit hun werken, uit de offers die ze brachten, en uit de verschillende wegen die ze gingen. Het gaat hierbij uiteindelijk om het contrast tussen God en de duivel, tussen het licht en de duisternis, tussen het leven en de dood.

De geschiedenis van Kaïn en Abel bevestigt het woord van Paulus, dat het licht geen enkele gemeenschap heeft met de duisternis en dat een gelovige geen deel heeft met een ongelovige (2 Kor. 6:14-15). Aanvankelijk leek het onderscheid niet zo groot, want beide broers hielden rekening met God.

Kaïn begon als een religieus mens, maar hij eindigde zijn weg als iemand die zonder God en zonder hoop in de wereld leefde (Gen. 4:16; Ef. 2:12). Hij vluchtte weg van het aangezicht van de HERE, het land Nod betekent ook 'vlucht'. Maar de eigen weg die hij koos, eindigde in de ondergang. De apostel Johannes concludeert: hij was uit de boze en zijn werken waren boos (1 Joh. 3:12).

Hun offers

Na verloop van tijd bracht Kaïn aan de HERE een offer van de vruchten van de aarde, die hij als landbouwer had gekweekt. Maar het was tevergeefs. God nam Kaïn en zijn offer niet aan (Gen. 4:3-5). Hij bracht een onbloedig offer, waarbij hij kennelijk geen rekening ermee hield dat de kloof tussen God en de gevallen mens alleen kon worden overbrugd door de dood van een plaatsvervangend offer. Zonder bloedstorting is er immers geen vergeving (Hebr. 9:22).

Bovendien hield hij geen rekening met het feit dat de aardbodem door God vervloekt was (Gen. 3:17; 5:29). Kaïn gaf zich daarvan in het geheel geen rekenschap en hij verscheen met het resultaat van zijn eigen moeizame arbeid voor Gods aangezicht, in de verwachting dat God zijn inspanningen wel op prijs zou stellen. Dit was echter niet het geval, want de HERE sloeg geen acht op Kaïn en op zijn offer.

Abel daarentegen bracht 'een beter slachtoffer dan Kaïn', een bloedig offer, en wel van de eerstelingen van zijn schapen en van hun vet (Gen. 4:4; Hebr. 11:4). De aangename reuk van dit offer steeg op voor Gods aangezicht en op grond daarvan wilde God de offeraar in genade aanzien. Het offer maakte Abel acceptabel voor God, en zo zijn wij door het verzoenend lijden en sterven van Christus aangenaam voor God gemaakt (Ef. 1:6-7; 5:2).

Abel legde door zijn handelwijze een duidelijk getuigenis af van de weg naar het leven, die God in Genesis 3 reeds aan Adam en Eva had gewezen door hen te kleden met kleren van huiden. Kaïn wilde op grond van zijn eigen prestaties tot God naderen; zijn naam betekent ook 'verwerven', of 'verkrijgen'. Onze goede werken kunnen ons echter niet aangenaam maken voor God, dit kan alleen door de welaangenaamheid van een plaatsvervangend offer. Abel begreep dit door het geloof. Zonder geloof is het ook onmogelijk om God te behagen. Zodoende bracht hij een beter slachtoffer dan zijn broer, en daardoor kon God hem rechtvaardig verklaren (Hebr. 11:4). Het besef van onze eigen zondigheid en vergankelijkheid doet ons de noodzaak van zo'n offer inzien. De naam Abel betekent dan ook 'ademtocht' of 'ijdelheid'.

Kaïn, de eerste moordenaar

Maar de gunst die God aan Abel bewees, scheen juist de afgunst en de haat in het hart van Kaïn op te wekken. Hij viel Abel aan en doodde hem in het veld (Gen. 4:8). Zo werd Kaïn de eerste doodslager. De zonde kent verschillende vormen en gedaanten. Bij Adam ging het om zonde tegen God, bij Kaïn tegen zijn naaste. Bij Kaïn zien wij bovendien een combinatie van ongerechtigheid vanbinnen en geweld vanbuiten. De zonde die in het hart ontstaat, baant zich op die manier een uitweg. Later bleek in de geschiedenis van de mensheid opnieuw dat die dingen samengaan: *'De aarde nu was verdorven voor Gods aangezicht en de aarde was vol met geweld'* (Gen. 6:11-12; vgl. vers 5).

Zelfs na dit misdrijf was Gods genade nog werkzaam ten opzichte van Kaïn. Van tevoren had God hem al gewaarschuwd voor de macht van het kwaad, waardoor hij zich echter toch liet meeslepen (Gen. 4:7). Na de moord op Abel zocht God hem op en Hij riep hem ter verantwoording. Kaïn werd weliswaar veroordeeld tot levenslange verbanning, maar zijn leven bleef gespaard. De doodstraf was toen nog niet ingesteld en er waren geen menselijke overheden om die te voltrekken (vgl. Gen. 9:5-6). In dit geval ging het beslist om moord met voorbedachten rade, zodat het doodvonnis onontkoombaar was. Maar Kaïn ontving gratie en de HERE stelde zelfs een teken aan hem, opdat niemand hem ongestraft zou kunnen doden (Gen. 4:15, 24).

Het is hier ook belangwekkend te zien dat God Zelf als Abels bloedwreker optrad en diens belangen behartigde: *'Wat hebt u gedaan! Er is een stem van het bloed van uw broer, dat van de aardbodem tot Mij roept'* (Gen. 4:10). Kaïn, de eerste doodslager, is ook een beeld van het ongelovige deel van het volk Israël, dat schuldig staat aan de dood van Christus – overigens samen met de volken. Zoals Kaïn voortaan als een vluchteling en zwerver over de aarde dwaalde, zo leeft Israël na de dood van de Messias in de verstrooiing. De aarde is voor hen een bloedakker geworden (Matt. 27:8). Maar in de eindtijd zal God een keer brengen in hun lot.

Kaïn ging weg van het aangezicht van de HERE (vgl. Jona 1:3), en hij ging wonen in het land Nod (d.i. 'vlucht'). Zijn houding is typerend voor de mens die van God is afgedwaald en die zich steeds verder van God verwijderd. Maar de 'weg van Kaïn' leidt tot de ondergang (Jud.:11). Zijn schuldbelijdenis leidde niet tot bekering, tot behoudenis. Het was de droefheid van de wereld, die de dood voortbrengt (Gen. 4:13; 2 Kor. 7:10).

Abel en Christus

Wanneer wij Abel zien als een type van Christus, dan leert het Nieuwe Testament ons dat het bloed van Christus van *betere* dingen spreekt dan Abel (Hebr. 12:24). Het bloed van de gestorven Abel riep tot God om wraak over de boosdoener, maar het bloed van Christus getuigt van een nieuw verbond en van de eeuwige verlossing die Hij heeft aangebracht voor schuldige zondaars.

De dood van Christus leidde niet tot vergelding, maar tot vergeving en verlossing, overeenkomstig het eerste kruiswoord: *'Vader, vergeef hun, want zij weten niet wat zij doen'* (Luc. 23:34; Hand. 3:17vv.). Hoewel Hij werd afgesneden uit het land van de levenden, was dit juist de weg die door God was bepaald om veel vrucht te dragen (Joh. 12:24). Door Zijn dood en opstanding is Christus de Grondlegger geworden van een nieuw mensengeslacht. Nadat Hij was verlost uit de banden van de dood, kon Hij dan ook te midden van de gemeente verschijnen, om samen met Zijn broeders Gods naam te prijzen (Ps. 22:22-23; Hebr. 2:12). Nadat Hij Zichzelf tot een schuldoffer heeft gesteld en de zonden van velen heeft gedragen, heeft Hij nakomelingen gezien, een nageslacht van gelovigen (Jes. 53:10-12).

6. Zoals het was in de dagen van Noach

Set, de plaatsvervanger van Abel

In Genesis 4 en 5 zien wij twee verschillende mensenfamilies: de kinderen van het licht en die van de duisternis. Abel, die gedood werd door zijn broer Kaïn, is een beeld van Christus als de *Gestorvene*, maar Set vormt een beeld van Christus als de *Opgestane*. Set nam de plaats in van de gestorven Abel; zijn naam betekent ook 'plaatsvervanger' (zie Gen. 4:25). Hij werd het nieuwe familiehoofd van de kinderen van het licht, het nageslacht van de vrouw. Kaïn daarentegen vertegenwoordigt de linie van de duisternis, het nageslacht van de slang.

De twee families van Genesis 4 en 5, het goddeloze geslacht van Kaïn en het godvrezende nageslacht van Set, waren fundamenteel verschillend. Daarom corresponderen deze hoofdstukken met het werk van de eerste scheppingsdag, toen God scheiding maakte tussen het licht en de duisternis, tussen dag en nacht (Gen. 1:3-5). Het contrast tussen de beide broers, Kaïn en Abel, leefde voort in deze families. Kaïns nakomelingen stonden tegenover die van Set, de vervanger van Abel. Zo staan de kinderen van de wereld tegenover de kinderen van God, die beeld dragers mogen zijn van de opgestane Heer. Spiegelen wij ons aan het Hoofd van onze familie? Dan zullen wij de kenmerken vertonen die in Genesis 4 en 5 worden geschetst van de zonen van het licht.

De nakomelingen van Set

In het nageslacht van Set treffen wij gelovigen aan die een goed voorbeeld voor ons vormen:

1. Mensen zoals *Enos* (d.i. 'sterfelijk'), die in het besef van eigen geringheid en vergankelijkheid de naam van de HERE aanroepen (Gen. 4:26; Ps. 8:5; 144:3).
2. Kinderen van het licht zoals *Henoeh* (d.i. 'ingewijd', of 'leraar'), die met God wandelen en daardoor inzicht ontvangen in Gods plannen en gedachten – zelfs tot in de verre toekomst (Gen. 5:22-24; Hebr. 11:5; Jud:14-15).
3. (3) Zonen van de dag zoals *Noach* (dat betekent waarschijnlijk: 'troost'), die evenals hij genade vinden in Gods ogen en dan als de boodschappers van een nieuwe dag troost brengen op een aarde die nog rust onder de vloek. Zoals we lezen in Genesis: *'Toen Lamech honderd tweeëntachtig jaar geleefd had, verwekte hij een zoon en gaf hem de naam Noach, zeggende: Deze zal ons troosten over de moeilijke arbeid van onze handen op deze aardbodem, die de HERE vervloekt heeft'* (Gen. 5:28-29; 6:8; vgl. Hebr. 11:7; 1 Petr. 3:19-22; 2 Petr. 2:5; 3:5-6).

Beelden van de eindtijd

Noach, die een prediker van de gerechtigheid was (2 Petr. 2:5), werd door God bewaard in de ark toen Hij de zondvloed bracht over een goddeloze wereld. De tijd van Noach vóór de vloed wordt door Christus Zelf vergeleken met de tijd vlak vóór Zijn wederkomst op aarde (Matt. 24:37-39). Deze periode is een beeld van de eindtijd, die voorafgaat aan de terugkeer van de Zoon des mensen. Zijn komst zal onverwachts plaatsvinden en een vernietigend oordeel over de goddelozen brengen.

De ongerechtigheid op aarde zal dan opnieuw een hoogtepunt hebben bereikt, zodat het oordeel niet langer kan uitblijven. De zondvloed spreekt van de vloed van Gods toorn, die straks de aarde zal overstromen tijdens de Grote Verdrukking. Het eindoordeel over de tegenwoordige hemelen en de aarde zal overigens niet door middel van *water* worden uitgevoerd, maar door *vuur* (2 Petr. 3:7).

De ‘hemelvaart’ van Henoch, die het refrein ‘(...) *en hij stierf*’ in Genesis 5 onderbreekt, is een beeld van de komende hemelvaart van de gelovigen. Evenals Henoch vóór het oordeel van de zondvloed werd weggenomen van de aarde, zal de Gemeente vóór de oordelen van de Grote Verdrukking worden weggenomen en Christus tegemoet gaan in de lucht (1 Tess. 4:15-18; Openb. 3:10). Noach daarentegen werd gespaard door het oordeel heen dat de aarde verdelgde. In dit opzicht is hij dan ook een type van het overblijfsel van Israël, dat door de oordelen van de Grote Verdrukking zal worden heengeloodst en veilig de nieuwe aarde van het Vrederijk zal betreden.

Het nageslacht van Kaïn

In schril contrast met de zonen van het licht staan de nakomelingen van Kaïn, de mens zónder God, die de grondlegger werd van een cultuur zónder God. Ver van het aangezicht van de HERE probeerde Kaïn toch een veilige plek op aarde te vinden. Hij werd de eerste stedenbouwer en hij gaf de stad die hij bouwde de naam van zijn zoon *Henoch* (Gen. 4:17). *Nimrod* (dat betekent: ‘rebel’) werd de tweede stedenbouwer en hij voerde de mensheid aan in openlijke opstand tegen God (Gen. 10:10-12).

Maar *Abraham* is het lichtende voorbeeld dat wij voor ogen mogen houden. Abraham werd in deze wereld zonder God een pelgrim, die zich op weg begaf naar een *betere* stad en een *beter* vaderland. Want hij verwachtte de stad die fundamenten heeft en hij verlangde naar een beter, dat is een *hemels* vaderland. Van de hemelse stad is God zowel de *Ontwerper* als de *Bouwmeester* (Hebr. 11:10).

Overigens bleef ook de mens zonder God niet verstoken van Gods goedheid. Dat is ook nu nog zo, want God laat nog steeds Zijn zon opgaan over bozen en goeden; en Hij laat het regenen over rechtvaardigen en onrechtvaardigen (Matt. 5:45). Hij vult de harten van de mensen met voedsel en vreugde (Hand. 14:17). Maar ondanks de bewijzen van Gods goedheid leidde de weg van Kaïn steeds verder van zijn Maker vandaan. Zijn zoon Henoch zal bepaald niet zijn ingewijd in *Gods* gedachten, zoals dat later wel het geval was met zijn naamgenoot – de zevende van Adam af in de linie van Set (Jud.:14). Kaïns nakomelingen toonden zich weliswaar creatief, maar zij gebruikten hun smeedkunst voor het maken

van wapens en hun toonkunst voor het vervaardigen van een wraaklied! De lijn van Kaïn mondde uit in het brute geweld van Lamech (Gen. 4:23-24).

De slechtheid van de mens

In Genesis 6 zien wij de totale verwording van deze cultuur zonder God. De slechtheid van de mens werd alsmaar groter en de aarde was vol verderf en geweld. Na de val wandelde de mens bij het licht van zijn geweten, dat hem in staat stelde goed en kwaad te onderscheiden. Maar het kwaad werd niet direct gestraft en dat leidde tot totale normloosheid en wetteloosheid. Nadat God lang geduld had geoeffend, greep Hij in en maakte Hij aan deze situatie een einde door middel van de zondvloed. Pas na de vloed volgde de instelling van menselijke overheden om het kwaad – en dan met name het geweld, het bloedvergieten – te bestraffen (Gen. 9:5-6).

Zeer waarschijnlijk zien wij in deze vreselijke tijd vóór de vloed ook demonische invloeden aan het werk. Wij lezen in Genesis 6:1-4 over verbintenissen tussen de zonen van God en de dochters van de mensen. En het is aannemelijk om bij de ‘zonen van God’ te denken aan gevallen engelen, die hun oorspronkelijke staat hadden prijsgegeven (vgl. Job 1 en 2; 2 Petr. 2:4; Jud.:6). Na de zondvloed, die een radicaal einde maakte aan deze onwettige verbintenissen, kregen de occulte invloeden een ander karakter door de invoering van de afgodendienst – die niets anders is dan het dienen en vereren van demonen (Deut. 32:17; Joz. 24:2; 1 Kor. 10:20). Abraham werd geroepen uit een wereld waarin de afgoderij gemeengoed was geworden, om de stamvader te worden van een volk dat helemaal voor de HERE zou zijn afgezonderd.

Maar de bijzondere ontplooiing van de activiteit van de boze vóór de vloed bevestigt de parallel tussen die periode en de tijd die voorafgaat aan de wederkomst van Christus. Want die tijd zal het stempel dragen van een ongekende werking van de satan (Matt. 24:11, 15, 24; 2 Tess. 2:3vv.; Openb. 13). De mensen zullen de leugen geloven. Laten wij dus waakzaam zijn en wandelen als kinderen van het licht. God heeft ons niet bestemd tot toorn – Zijn oordelen komen over een goddeloze wereld – maar tot het verkrijgen van de behoudenis door onze Heer Jezus Christus, die voor ons is gestorven, opdat wij *samen met Hem* zouden leven (1 Tess. 5:4vv.).

7. De ark van Noach

De betekenis van de ‘wateren’

Het leven van Noach staat in het teken van de wateren, en wel in tweeërlei opzicht. In de eerste plaats denken wij dan concreet aan het water van de zondvloed, waardoor de toenmalige wereld is vergaan. Het water kan dus een aanduiding zijn van negatieve zaken, zoals vloek en oordeel (vgl. Ps. 42:8; 66:12; 69:2; 109:18). Maar het begrip ‘water’ heeft in de Schrift ook vaak ook een positieve betekenis, omdat het één van de eerste levensbehoeften van de mens is (vgl. Joh. 7:37-39; 1 Kor. 10:4; Openb. 22:17).

Bij de zondvloed kwamen de wateren als een vernietigend oordeel over de aarde. Noach was alleen veilig voor deze oordeelsvloed, doordat hij zich in de ark bevond die het middel tot redding was voor hem en zijn huis. Maar daarnaast zijn de wateren in de Schrift soms ook een beeld van de woelige en rusteloze volkerenmassa’s (Jes. 8:7,8; Jer. 47:2; Openb 17:15). Deze figuurlijke betekenis van de wateren zien wij ook in de geschiedenis van Noach, en wel in de periode *na* de vloed. Toen begon er een nieuw tijdperk, waarin de volken over de aarde verdeeld werden en zich als ‘wateren’ in alle richtingen verspreidden.

De Ark van de behoudenis

De ark van Noach is ook een prachtig type van Christus als de Ark van onze behoudenis. De 'wateren' spreken dan bijbels gezien van de vloed van Gods oordeel (vgl. Ps. 42:8). *Buiten* Christus zijn wij verloren; dan blijft de toorn van God op ons rusten (Joh. 3:36). Slechts *in* Hem zijn wij veilig voor het gericht, zoals Paulus getuigt: 'Zo is er dan nu geen veroordeling voor hen die in Christus Jezus zijn' (Rom. 8:1).

Christus heeft het oordeel ondergaan voor allen die tot Hem de toevlucht hebben genomen en daardoor veiligheid en vrede in deze Ark hebben gevonden. De wateren van Gods oordeelsvloed zijn voorgoed geweken, want de Here Jezus heeft ons overgebracht naar 'een nieuwe wereld', waar wij op een veilige grondslag voor Gods aangezicht staan: de grondslag van de *opstanding*. De nieuwe positie van de christen komt ook tot uitdrukking in zijn doop: het waterbad dat enerzijds spreekt van de dood, maar anderzijds ook van de opstanding tot een nieuw leven (Rom. 6:3-4; 1 Petr. 3:20-21).

In het leven van Mozes zien wij iets dergelijks. Mozes werd in een biezen kistje toevertrouwd aan de wateren van de Nijl en zó door het water heen gered. Hij werd 'begraven' in de wateren van de rivier en zo gered door het water heen, uit het water getrokken (dat is ook de betekenis van zijn naam). Genesis 6 en Exodus 2 gebruiken hetzelfde Hebr. woord voor 'ark' of 'kist'.

De ark van Noach wordt beschreven als een houten kist met een lengte van driehonderd el, een breedte van vijftig el en een hoogte van dertig el (dus ongeveer 150 meter lang, 25 meter breed en 15 meter hoog). Er waren drie verdiepingen in aangebracht, met vakken of kamers die dienden als woonruimten en voorraadkamers. Er was een ingang in de zijkant, een deur die door God Zelf werd toegesloten (Gen. 6:16; 7:16). Ook was er een lichtopening van boven, een venster dat later door Noach werd geopend om de raaf en de duif uit te laten (Gen. 8:6-8).

Wanneer wij de ark van Noach bezien als een type van Christus als de Ark van de behoudenis, dan spreekt het *hout* als de vrucht van de aarde van Zijn waarachtige *mensheid* (vgl. Jes. 4:2; 53:2). Er is één Middelaar tussen God en mensen, de Mens Christus Jezus (1 Tim. 2:5).

Noach moest de ark van binnen en van buiten bestrijken met *pek* – in het Hebreeuws is dit het grondwoord voor ‘verzoening’. Dit is een beeld van de bedekkende, verzoenende kracht van Christus’ kruisdood. Zijn bloed bedekt onze zonden, maakt ons aangenaam voor God en verlost ons van de komende toorn.

De *deur* van de ark was in de zijkant. Bij de zijkant van de ark kunnen wij denken aan de doorboorde zijde van Christus, die de weg tot behoud voor zondaars opende (Joh. 19:34-35; 1 Joh. 5:6-9). Christus is de Deur. Als iemand door Hem binnengaat, zal hij behouden worden (Joh. 10:9).

De vakken of kamers (lett. ‘nesten’) in de ark getuigen van de beschutting en de zekerheid die het deel is van allen die in Christus zijn en (ver)blijven: ‘*En nu, kinderen, blijft in Hem*’ (1 Joh. 2:28). Op die manier fungeert Hij voor ons als een *heiligdom* (vgl. Jes. 8:14). Evenals bij de ark waren er later bij de tempel kamers beschikbaar op drie niveaus, op drie verschillende verdiepingen (Gen. 6:16; 1 Kon. 6:4-5). In het huis van God zijn vele woningen, er is plaats voor eenieder die gelooft.

Ten slotte was er aan de ark nog een *lichtopening* van boven. Evenzo openbaarde Christus licht van boven, licht uit de hemel, in een werelds toneel vol verwarring en duisternis (Joh. 1:9; 3:12, 31-32).

Het gereedmaken van de ark van Noach behelst ook een praktische les voor gelovige ouders. Zoals Noach de ark toebereidde tot redding van zijn huisgezin (Hebr. 11:7), zo mogen christenouders hun kinderen tot Christus leiden en hen in veiligheid brengen te midden van een wereld die onder het oordeel ligt.

Een nieuw begin

Nadat de wateren waren opgedroogd van de aarde, vond de duif die Noach uitliet ten slotte een rustplaats voor de holte van haar voet. De duif is een beeld van de Heilige Geest (Joh. 1:32-34). De Geest kon op Christus Zelf neerdalen en op Hem blijven rusten, want God had in *Hem* een welbehagen. Er was niets in Hem dat veroordeling verdiende. Hij was de Reine en Heilige, en daarom kon God Zijn zegel op Hem drukken.

Bovendien heeft de Heilige Geest na het kruis en de opstanding – en Christus' verheerlijking in de hemel – een permanente rustplaats op aarde gevonden in de Gemeente, de woonplaats van de levende God (Joh. 7:39; 16:7; Hand. 2:33; 1 Kor. 3:16). De wateren van het oordeel zijn voorgoed van ons geweken en God heeft ons Zijn Geest geschonken, 'de Geest van Zijn Zoon' (Gal. 4:6). Op grond van het volbrachte werk van Christus kan God nu ook in ons een welbehagen vinden.

Op de verlossing door Christus volgt de vervulling *met* de Heilige Geest, en een wandel in nieuwheid van leven *door* de Geest. Dan zullen wij door de Geest ook vrucht gaan dragen voor God – zoals er op de gereinigde aarde 'een vers olijfblad' tevoorschijn kwam (Gen. 8:11; vgl. Zach. 4).

8. Gods verbond met Noach

De basis van het verbond

Nadat Noach de ark had verlaten en de nieuwe aarde had betreden, bouwde hij een altaar voor de HERE en bracht daarop brandoffers van al het reine vee en al het reine gevogelte (Gen. 7:2; 8:20). Zo bracht hij God de eer voor zijn wonderbare redding.

Het brandoffer, waarvan de aangename geur (of 'reuk van rust') voor Gods aangezicht opsteeg, is een beeld van het offer van Christus waarin God al Zijn welbehagen heeft gevonden (Gen. 8:21; Lev. 1:9; Ef. 5:2; Hebr. 9:14). De grote betekenis van het offer zagen wij reeds in het leven van Abel en bij het eerste mensenpaar direct na de val. Verder vinden wij in Genesis 22 een aanwijzing dat de Zoon van de Vader Zelf het plaatsvervangende offer zou moeten worden.

De offers die Noach hier bracht, vormden de grondslag van het verbond dat God met hem en zijn nageslacht sloot, en met alle levende wezens die uit de ark gegaan waren (Gen. 9:9-10). Krachtens de aangenaamheid van het brandoffer leefden Noach en de zijnen voortaan als Gods gunstgenoten op een gereinigde aarde. Zij waren in zichzelf niet beter dan de mensen vóór de vloed, want de gedachten van het menselijk hart bleven *'slecht van zijn jeugd af'* (Gen. 6:5; 8:21). Maar de waarde van het offer, waarvan de aangename geur tot God opsteeg en waarin Hij kon rusten, maakte alles anders.

God toonde de mens dus Zijn gunst – met name natuurlijk de *gelovige* mens, en zelfs de aarde deelde daarin (Gen. 8:22; 9:11-13). Evenzo toont God nu op grond van de waarde van het werk van Christus Zijn gunst ten opzichte van de mens, hoewel diens slechtheid ten volle gebleken is bij het kruis. God ziet de mens in genade aan en Hij laat hem de blijde boodschap van het Evangelie prediken.

God laat de aarde ook nog steeds voortbestaan en Hij draagt alle dingen door het woord van Zijn kracht. Dat is voor ons als gelovigen het duidelijke bewijs van Gods goedheid en van de kracht van Christus' offer – dat ons bovendien uitzicht biedt op een nieuwe hemel en een nieuwe aarde!

De bepalingen van het verbond

God maakte dus een heel nieuw begin met Noach, die de regeerder werd van de nieuwe wereld na de vloed. De positie van Noach valt dan ook te vergelijken met die van Adam, als de onderkoning over de schepping (Gen. 1:28; 9:1vv.).

Er zijn echter ook belangrijke verschillen te noemen tussen Adam en Noach. Zo zou de heerschappij van de mens over de dieren voortaan worden gekenmerkt door '*vrees en schrik*' (Gen. 9:2). Hierover lezen wij niets bij het oorspronkelijke goede begin. Het is een bewijs dat de harmonie in de schepping was verstoord.

Verder zou '*alles wat zich beweegt, waarin leven is, u tot voedsel dienen*' (Gen. 9:3). Hier is dus voor het eerst sprake van het vlees van dieren als voedsel voor de mens, terwijl er tot dan toe alleen plantaardig voedsel was toegestaan voor mens én dier (Gen. 1:29-30). Dit nieuwe voedselvoorschrift behelst een belangrijke les, en wel dat de mens voortaan slechts kon leven door de dood van een ander! Deze les wordt bijv. door vegetariërs ten onrechte van de hand gewezen (vgl. 1 Tim. 4:3-5).

Voor het eten van vlees gold echter wel een beperking: het moest worden gegeten met uitzondering van het bloed (Gen. 9:4). Dat vormde de erkenning van de kant van de eter dat uitsluitend God de Schepper recht heeft op het *leven*, dat immers in het *bloed* is (Lev. 7:26-27; 17:10-14). Het bloed was geen voedingsmiddel, maar zoenmiddel. God had het op het altaar gegeven om *verzoening* tot stand te brengen (Lev. 17:11; vgl. Rom. 3:25).

In Handelingen 15 wordt teruggegrepen op dit voorschrift. Het verbod om bloed te eten gold krachtens het Noachitische verbond niet slechts voor Israël, maar voor de hele mensheid. De gelovigen uit de volken moesten zich voortaan onthouden van de verontreinigingen van de afgoden, van de hoerij, van het verstikte *en* van het bloed (Hand. 15:20). Deze heiligheidswetten gaan terug op de scheppingsorde en op het verbond met Noach, dat een grotere reikwijdte heeft dan de wetten van Mozes.

In aansluiting op het verbod om bloed te eten vinden wij in Genesis 9 het verbod om bloed te vergieten, met als sanctie de doodstraf: *'Vergiet iemand het bloed van de mens, door de mens zal diens bloed vergoten worden; want naar het beeld van God heeft Hij de mens gemaakt'* (Gen. 9:5-6). Dit impliceert ook de instelling van menselijke overheden om deze strafbepaling ten uitvoer te brengen en op die manier het kwaad te bestraffen en te beteugelen (vgl. Rom. 13:1-4).

Een eeuwig verbond

Het woord 'verbond' komt in de bijbelse openbaring niet eerder voor dan in het leven van Noach (Gen. 6:18; 9:9-17). Maar reeds de zonde van Adam kan worden opgevat als een verbondsbreuk (vgl. Hos. 6:7). Het Noachitische verbond was hoofdzakelijk *eenzijdig*: het was een goddelijke toezegging dat er geen zondvloed meer zou zijn om de aarde en de mensheid te gronde te richten (Gen. 9:11).

Zoals reeds opgemerkt was het ook *universeel* van karakter: het had betrekking op de hele mensheid, maar ook op het dierenrijk en de aarde, dus op de hele schepping (Gen. 9:9vv.). Bovendien was het een *eeuwig* verbond (Gen. 9:16). Het Noachitische verbond zal voortduren zolang de aarde bestaat, dat wil zeggen tot op de dag waarop de aarde niet door middel van water maar door vuur zal worden geoordeeld (2 Petr. 3:3vv.).

Ten slotte gaf God nog een *teken* om Zijn beloften te bevestigen: de regenboog die de aarde omspant en die herinnert aan Gods voortdurende trouw. De boog in de wolken verzekert ons dat Gods goedheid ten opzichte van de schepping *geen* einde kent. Als het opnieuw ging regenen, zagen de mensen de boog in de wolken en wisten zij dat zij niet bang hoefden te zijn voor een

nieuwe wereldwijde vloed. Maar van groter belang was dat dit teken God Zélf herinnerde aan Zijn toezegging, zodat Hij dacht aan Zijn 'eeuwig verbond' om de aarde te sparen (Gen. 9:16).

9. De profetie van Noach, en de mensheid na de vloed

Noach als heerser over de nieuwe aarde

Zo mocht Noach na de zondvloed aan de slag gaan als de eerste regeerder over de nieuwe aarde. Helaas bleek maar al te snel dat hij ook faalde, want hij wist *zichzelf* niet goed te regeren en verviel tot dronkenschap. De vrucht van de wijnstok is op zichzelf een goede zaak, het is later zelfs één van de zegeningen van het Beloofde Land. Maar de Schrift bestrijdt evenzeer het misbruik dat men van de wijn kan maken. Daarom worden wij als gelovigen ertoe opgeroepen nuchter en waakzaam te zijn en niet dronken van wijn te worden, omdat dit tot losbandigheid leidt (Deut. 8:8; Richt. 9:13; Ps. 104:15; Rom. 13:13; Ef. 5:18; 1 Tess. 5:6-7; 1 Tim. 5:23).

Toen Noach dronken was, wist hij niet meer wat hij deed en hij ontkleedde zich midden in zijn tent. Zijn zoon Cham zag de schande van de naaktheid van zijn vader en vertelde het aan zijn beide broers buiten (Gen. 9:21-22; vgl. Lev. 18:6vv.). Cham handelde niet discreet, in tegenstelling tot zijn twee broers Sem en Jafet die op respectvolle wijze voor een bedekking zorgden.

Nadat Noach uit zijn roes was ontwaakt en te weten kwam wat hem door Cham, zijn jongste zoon, was aangedaan, sprak hij een belangrijke profetie uit

(Gen. 9:25-27). Soortgelijke spreuken met een verstrekkende betekenis vinden wij ook bij de aartsvaders Isaak en Jakob (Gen. 27 en 49).

De vloek die Kanaän trof

De profetie van Noach bestaat uit twee delen, en wel een zegen en een vloek. Cham werd vanwege zijn handelwijze ten opzichte van zijn vader vervloekt, en deze vloek trof hem in zijn eigen zoon Kanaän: *'Vervloekt is Kanaän! Laat hij voor zijn broers een dienaar van dienaren zijn!'* (Gen. 9:25). Discriminatie van donkere rassen (Cham betekent 'heet' of 'zwart') is op grond van dit gedeelte niet te rechtvaardigen. De vervloeking blijft duidelijk beperkt tot Kanaän.

Bij de verovering van het Beloofde Land door de Israëlieten is deze vloek grotendeels vervuld. De onderwerping van de Kanaänieten liet overigens nog eeuwen op zich wachten, want eerder was de maat van hun ongerechtigheid niet vol (Gen. 15:16). Zo werd Kanaän dienstbaar gemaakt aan Sem, de stamvader van Abram. Want we lezen hier: *'Laat Kanaän een dienaar voor hem (d.i. Sem) zijn!'* (Gen. 9:26b).

Vervolgens wordt deze uitspraak herhaald in verbinding met Jafet: *'En laat Kanaän voor hem (d.i. Jafet) een dienaar zijn!'* (Gen. 9:27b). De dienstbaarheid van Kanaän ten opzichte van Jafet is in de geschiedenis gebleken uit de ondergeschiktheid van dit land aan de wereldmachten die het omringden – o.a. de Meden en de Grieken, die van Jafet afstamden.

De zegen voor Sem en Jafet

Sem en Jafet werden daarentegen gezegend. De zegenspreuken van hun vader Noach luiden als volgt: *'Gezegend is de HERE, de God van Sem!'* (...) *'Laat God Jafet uitbreiden en laat hij in de tenten van Sem wonen!'* (Gen. 9:26a en 27a).

Sems bijzondere zegen was gelegen in het feit dat God *met hem* was. Want God wordt hier genoemd: *'de HERE, de God van Sem'*. Sem betekent eenvoudig 'naam'. Maar zijn naam wordt hier in verbinding gebracht met *de Naam* (HERE, of JHWH). Hij is de Eeuwige, de IK BEN (Ex. 3:14). Als God de God van Sem is,

dan is Sem een gelukkig en gezegend mens. Dan zal God ook zijn nageslacht zegenen.

Als God met ons is, wie kan ons dan nog angst aanjagen? Als Hij vóór ons is, wie zal dan tegen ons zijn? Dat gold niet alleen voor Israël, het volk dat van Sem afstamde en dat in een bijzondere verbondsrelatie met Jahweh stond. Het is ook op ons als christenen van toepassing, want God de Vader heeft ons rijk gezegend in Zijn Zoon Jezus Christus. Geen vloek kan ons nog treffen (vgl. Rom. 8:31-34). Bovendien mogen wij Hem heel persoonlijk en vertrouwelijk aanroepen als onze *Vader*, wat onder het oude verbond nog niet mogelijk was (Joh. 20:17; Rom. 8:15; Gal. 4:6; Hebr. 2:12).

Als de HERE stond God speciaal in verbinding met Israël, Zijn verlore volk (Ex. 3:13-18; 6:1-2). Toch wordt de naam Jahweh ook reeds in het boek Genesis gebruikt, en wel daar waar God in een specifieke relatie met Zijn schepping en met de mens treedt. *Dat* Hij dit doet, is niets anders dan Zijn verkiezend handelen. Dit blijkt heel duidelijk uit de profetie van Noach in Genesis 9 en de daaropvolgende geslachtsregisters in Genesis 10 en 11:

1. De HERE is de God van Sem (9:26);
2. Sem is de vader van alle zonen van Heber (10:21);
3. en Heber is de voorvader van Abram (11:10-26).

Dit laat zien dat de lijn van Gods verkiezende genade liep van Sem – via Heber of Eber (d.i. ‘doortrekker’ of ‘van de overzijde’) – naar Abram, de stamvader van het uitverkoren volk Israël. God sloot Zijn verbond met een volk van pelgrims, die Hij riep vanuit een afgodische wereld, die in opstand was tegen de ware en levende God. De God van Sem is de God van Abraham, Isaak en Jakob, de God van de *Hebreeën* (dus mensen van de overzijde, pelgrims en vreemdelingen hier op aarde). De kennis van Gods naam, van Zijn Zelfopenbaring, is wat Israël zou onderscheiden van de volken.

Toch had God ook de volken op het oog. Hij zou hen eveneens zegenen. God zegende niet alleen Sem, maar ook Jafet (dat betekent ‘uitbreiding’). Jafet zou de stamvader worden van de volken die zich in noordelijke en westelijke richting zouden uitbreiden, de volken aan wie later de wereldheerschappij zou worden toevertrouwd: de Meden, de Grieken, de Romeinen. God zou Jafet uitbreiden en hem doen wonen in de tenten van Sem (Gen. 9:27). Letterlijk

ziet dit misschien op de uitbreiding van Jafets heerschappij, waaraan ook de Semitische volken werden onderworpen. Maar de diepere strekking van de profetie van Noach is, dat er voor de volken alleen in Sems tenten echte zegen te vinden zou zijn. Dit werd gerealiseerd doordat zij daar deel kregen aan de kennis van Gods naam. Zo hebben wij als gelovigen uit de volken ook 'geestelijk onderdak' gevonden in Sems tenten, want het heil is uit de Joden (Joh. 4:22; Rom. 9:5).

Gods hand in de geschiedenis

Zo zien wij in de profetie van Noach Gods hand in de wereldgeschiedenis. Dit wordt bevestigd door de registers van Genesis 10 en 11. God bestuurt de loop van de dingen en Hij deelt de volken hun erfdeel toe (Deut. 32:8; Hand. 17:26).

De volkenlijst van Genesis 10 bevat ook veel geografische gegevens. Ze begint met Jafet, aan wie de grote uitbreiding was beloofd. Van een van de zonen van Jafet stammen de mensen af die zich over de kustlanden van de volken hebben verspreid in hun landen, *'elk overeenkomstig zijn taal, overeenkomstig hun geslachten, onder hun volken'* (Gen. 10:5). Van de zonen van Cham en van Sem wordt eveneens opgemerkt dat ze zich hebben verdeeld *naar hun talen* (Gen. 10:20, 31). Deze verdeling vond niet direct na de vloed plaats (Gen. 10:32), maar pas na de torenbouw van Babel en het daaropvolgende oordeel van de spraakverwarring, waarbij de diverse talen ontstonden. Deze gebeurtenissen worden genoemd in Genesis 11:1-9.

Het is niet zeker of de verdeling van de aarde in de tijd van Peleg, waarvan sprake is in Genesis 10:25, betrekking heeft op de verstrooiing van de volken na de spraakverwarring van Babel. Sommige uitleggers denken hier aan de *letterlijke* verdeling van het aardoppervlak, de verschuiving van de continenten, die in de eeuwen na de zondvloed moet hebben plaatsgehad.

Jafet zou niet onmiddellijk de wereldmacht in handen krijgen. In Genesis 10 treedt Cham nog meer op de voorgrond. Hij was de voorvader van de Egyptenaren, de Assyriërs en de Babyloniërs, die eerst de antieke wereld hebben beheerst. In het bericht over Chams zonen trekt met name Nimrod de aandacht, terwijl ook veel informatie wordt verstrekt over de inwoners van Kanaän: het toekomstige erfdeel van de Israëlieten.

10. De torenbouw van Babel

Babel, de bakermat van afgoderij en astrologie

De figuur van Nimrod (dat betekent ‘rebel’), de eerste despoot in de wereld na de vloed, brengt ons tot de torenbouw van Babel. De bouw van een stad met een toren, waarvan de top in de hemel reikte, gaf opnieuw aanleiding tot een rechtstreeks ingrijpen van Gods kant in de geschiedenis van de mensheid. Het menselijk streven naar eenheid en macht werd namelijk tenietgedaan door het oordeel van de spraakverwarring en de daaropvolgende verspreiding van de mensheid over heel de aarde.

De mensen trokken na de grote vloed verder naar het oosten, evenals Kaïn naar het oosten trok en zich verwijderde van het verloren paradijs (Gen. 4:16; 11:2). Zij vonden een vlakte die geschikt was om er zich te vestigen in het land Sinear, d.i. Babylonië. Dit land is volgens het getuigenis van de Schrift de bakermat van de afgodendienst en de daarmee verbonden astrologie (Joz. 24:2; Dan. 1:2; Zach. 5:11). Het zal zijn tegenhanger vinden in het grote Babylon van de eindtijd, dat vol afgoderij zal zijn (Openb. 17 en 18).

Nadat de verenigde mensheid zich had gevestigd in het land Sinear, maakten de mensen het plan een stad te bouwen met een toren, waarvan de top in de hemel reikte (Gen. 11:4). Waarschijnlijk is dit een tempeltoren geweest, een zgn. *ziggurat*, een groot piramidevormig bouwwerk voor de beoefening van de

astrologie. Het beklimmen van de toren was een verdienstelijk werk in het oog van de goden en de top werd beschouwd als de toegang tot de hemel.

Nimrod, een geweldig jager voor het aangezicht van de HERE

Nimrod was één van de grondleggers van de Babylonische beschaving. Hij was betrokken bij de opbouw of de wederopbouw van Babel en van andere steden in het land Sinear (Gen. 10:10). Later heeft hij o.a. Nineve gebouwd, de grote stad (Gen. 10:11-12; vgl. Jona 1:2; 3:2; 4:11).

Hiermee volgde Nimrod het voorbeeld van Kaïn, de eerste stedenbouwer. Babel, de hoofdstad van zijn koninkrijk, was echter niet de stad van *God*, maar die van de *mens*: de zondige mens die aan God gelijk wilde zijn. De bouw van de stad gaf ook uitdrukking aan het menselijk streven naar eenheid en macht. Nimrod wordt omschreven als ‘de eerste machthebber op de aarde’ en bovendien als ‘een geweldig jager’ (Gen. 10:8-9). Hij was een geweldig heerser. Kennelijk is het principe van de menselijke regering, dat door God was ingesteld na de vloed, door hem misbruikt voor de onderdrukking van mensen en volken. De mannen die door God worden gebruikt voor de uitvoering van Zijn plannen zijn echter geen *jagers*, maar *herders*. Wij zien dit door de eeuwen heen, te beginnen bij Abel, Abraham, Mozes, David en ook bij Christus Zelf als de goede Herder van Zijn schapen.

Bij Babel, dat schijnbaar een *hoogtepunt* was in de ontwikkeling van de mensheid, werd in feite een *dieptepunt* bereikt. Hier blijkt opnieuw hoe diep de mens gezonken is en van God is afgevallen. Babel werd het symbool van de menselijke hoogmoed en zelfverheffing. We horen de mensen hier zeggen: ‘(...) *laten we voor ons een naam maken*’ (Gen. 11:4). Vele eeuwen later zou koning Nebukadnessar uitroepen: ‘*Is dit niet het grote Babel, dat ik gebouwd heb door de sterkte van mijn macht en tot eer van mijn majesteit?*’ (Dan. 4:30).

Maar er zijn grenzen aan de hoogmoed van de mens. De Allerhoogste vermag te vernederen hen die in hoogmoed wandelen. Dat heeft Nebukadnessar persoonlijk ondervonden, en dat is ook hier bij de torenbouw van Babel gebeurd. Het zal opnieuw gebeuren in de eindtijd, wanneer de toekomstige werelddictator zichzelf zal verheffen en de plaats van God zal willen innemen. In Nimrod, de eerste machthebber op de aarde, zien we de contouren van

de laatste wereldheerser, die in het boek Openbaring niet als een *mens* maar als een *beest* wordt getekend (vgl. Dan. 4). Ik zinspeel nu op de toekomstige heerser over het hersteld Romeinse rijk, die nauwe banden zal hebben met het grote Babylon van die dagen (zie Openb. 13 en 17).

Het oordeel van de spraakverwarring

De verenigde mensheid, die geen weet had van Gods naam, wilde dus een naam voor *zichzelf* maken. De mens zonder God verhief hier zichzelf en probeerde tot de hemel op te klimmen. God maakte een einde aan dit streven door de taal van de mensen daar te verwarren, waardoor de mensheid uiteengedreven werd. Niet de naam van de hoogmoedige mens, maar *Gods* naam moet heerlijk zijn op de hele aarde (Ps. 8:2, 10).

Het 'welaan' of 'kom' van de overmoedige mens werd beantwoord door Gods ingrijpen: *'Kom, laat Wij neerdalen en laten Wij hun taal daar verwarren, zodat zij geen van allen elkaars taal zullen begrijpen'* (Gen. 11:3-4, 7). Babel betekent ook 'verwarring' of 'gebabbelt' (Gen. 11:9). De mensen begrepen elkaar niet meer en konden niet meer met elkaar optrekken. Zo kwam er een abrupt einde aan hun streven naar eenheid en macht: *'Zo verspreidde de HERE hen vandaar over heel de aarde, en zij hielden op met het bouwen van de stad'* (Gen. 11:8). God liet de volken voortaan gaan op hun *eigen* wegen, hoewel Hij in Zijn voorzienigheid de bepaalde tijden en de grenzen van hun woonplaatsen heeft vastgesteld (Hand. 14:16; 17:26).

God ging echter Zijn bijzondere weg met Abraham, die Hij riep vanuit een afgodische omgeving, en met Zijn uitverkoren volk Israël – tot op de komst van Christus, die aan Gods handelen met de mens weer een duidelijk universeel karakter zou geven. Bij de komst van Christus is God niet in oordeel tot de mens neergedaald, maar met de volheid van Zijn genade (Joh. 1:14-18). Het was toen duidelijk genoeg gebleken dat de mens zelf niet in staat was God te vinden en op te klimmen tot de hemel.

De vleeswording van het Woord toont het grote verschil tussen de beide plaatsen *Babel* en *Betlehem*. Babel spreekt van de hoogmoed van de mens, die tot God wilde opklimmen. Betlehem spreekt van de ootmoed van de Mens

uit de hemel, die Zijn goddelijke heerlijkheid verhulde en in genade tot de mens neerdaalde.

Babel en Jeruzalem

Een soortgelijk contrast zien we op de Pinksterdag, toen de Heilige Geest op aarde kwam en een ‘omgekeerd talenwonder’ bewerkte (Hand. 2:4vv.). Bij Babel werd de mensheid verstrooid, maar op het Pinksterfeest bewerkte God in Jeruzalem – de stad van de grote Koning – een nieuwe eenheid van mensen uit elk geslacht en taal en volk en natie. Alle ware gelovigen zijn leden van het éne lichaam van Christus, leden van de éne Gemeente van God. Die wordt nu over heel de aarde bijeenvergaderd en verenigd met Zijn geliefde Zoon, die Hij heeft gesteld tot Hoofd boven alle dingen. Zo staat de nieuwe eenheid die God geeft sinds Pinksteren, tegenover de verstrooiing die plaatsvond bij Babel.

Pinksteren staat trouwens ook in groot contrast met de bedeling van de wet, die door Paulus de bediening van de dood en de bediening van de veroordeling wordt genoemd (2 Kor. 3:7, 9). Toen Mozes de wet gaf en de wet direct al door Israël werd overtreden, stierven er ongeveer drieduizend man (Ex. 32:28). Maar op de Pinksterdag, toen de Heilige Geest werd uitgestort en God Zijn genade aanbood aan hen die geloofden, werden er ongeveer drieduizend zielen behouden (Hand. 2:41).

Zoals reeds opgemerkt zal het Babel van de begintijd zijn tegenhanger vinden in het grote Babylon van de eindtijd, dat wordt beschreven in Openbaring 17 en 18. Het laatste bijbelboek tekent heel duidelijk het contrast tussen Babel, de stad van de mens, en de stad van God: het nieuwe Jeruzalem, de bruid van het Lam (Openb. 21 en 22).

De stad van God, de hemelse hoofdstad van het toekomstige Vrederijk, daalt neer van God uit de hemel. Deze hemelstad is Gods gave aan de mensheid, de zetel van Zijn volmaakte regering – die zal worden uitgeoefend door middel van Christus en allen die met Hem zijn verbonden en die deelhebben aan de eerste opstanding. God zal het hoogmoedige streven van de mens voorgoed tenietdoen en de stad van de mens vervangen door *Zijn* stad, die de aarde zal bestralen met het licht van God en van het Lam. Die stad biedt werkelijk perspectief.

*'En ik zag een nieuwe hemel en een nieuwe aarde (...)
En ik zag de heilige stad, een nieuw Jeruzalem,
uit de hemel neerdalen van God,
gereed als een bruid die voor haar man versierd is'.*

Openbaring 21:1-2

Appendix I

Persoonlijke en dispensationele toepassing van Genesis 1 en 2

De zes scheppingsdagen en de sabbat

1. Het oorspronkelijke begin, dat werd gevolgd door verdere activiteit van de Geest van God. Toen sprak God: *'Laat er licht zijn! En er was licht'* (Gen. 1:3). God maakte scheiding tussen het licht en de duisternis.
2. God maakte scheiding tussen de wateren onder en boven het uitspansel, het hemelgewelf.
3. God liet het droge tevoorschijn komen en de wateren in één plaats samenvloeien. De aarde bracht vrucht voort, jong groen, zaaddragend gewas en vruchtbomen.
4. God maakte de twee grote lichten: het grote licht om de dag te beheersen en het kleine licht om de nacht te beheersen; en ook de sterren.
5. God liet de wateren wemelen van levende wezens; en Hij liet ook vogels boven de aarde vliegen, langs het hemelgewelf: alle gevleugelde vogels naar hun soort.

6. Ten slotte werden de wilde dieren en alle kruipende dieren naar hun soort geschapen en verscheen ook de mens op het toneel: de kroon van Gods schepping en de regeerder over al de werken van Gods handen.
7. Het scheppingswerk mondde uit in de rust van de zevende dag, de sabbat, die door God geheiligd en apart gezet werd van de overige dagen. Bij de zevende dag ontbreekt de vermelding van een avond of morgen.

De zeven biografieën van het boek Genesis

Proloog: het leven van Adam; schepping en zondeval; verdrijving uit de hof.

1. Het leven van Abel in contrast met dat van Kaïn. De linie van het licht – het nageslacht van Set, Abels plaatsvervanger – tegenover de linie van de duisternis: de goddeloze nakomelingen van Kaïn.
2. Het leven van Noach, dat helemaal in het teken van de ‘wateren’ stond.
3. Het leven van Abraham, die door God uit de afgodische heidenvolken werd geroepen om de levende en waarachtige God te dienen en voor Hem vrucht te dragen in het land van de belofte.
4. Het leven van Isaak, de zoon van de belofte, die zich door hemelse beginselen liet leiden en gezegend werd in Kanaän.
5. Het leven van Jakob, die zijn leven niet in het Beloofde Land maar grotendeels in ballingschap doorbracht. Toch stond zijn leven ook onder invloed van goddelijke en hemelse beginselen.
6. Het leven van Jozef, de lievelingszoon van vader Jakob. Hij is een type van Christus in Zijn vernedering, verworpen door de Zijnen. Maar daarop volgde Zijn verhoging, zoals Jozef ook werd verhoogd tot onderkoning, tot ‘redder van de wereld’.

Gods heilsplan door de eeuwen heen

1. De periode van onschuld in het paradijs, die eindigde met de val van de mens. En ook de tijd vanaf de zondeval tot aan de zondvloed, waarin de mens wandelde bij het licht van zijn geweten.
2. De periode van menselijke regering vanaf de vloed tot de torenbouw van Babel. De instelling van menselijke overheden om het kwaad te beteugelen. De verspreiding van de volken over de aarde.
3. De periode van de aartsvaders, de erfgenamen van Gods belofte; en van het volk Israël onder de wet, die het volk van God scheidde van de heidenvolken (de 'wateren'), opdat het voor Hem zou vruchtdragen in het land.
4. De huidige bedeling van Christus en de Gemeente, die in Hem geplaatst is in de hemelse gewesten om goddelijk licht in een donkere wereld te verspreiden.
5. De periode van de Grote Verdrukking na de opname van de Gemeente, waarin door de prediking van het evangelie van het Koninkrijk een grote menigte 'vissen' uit de 'volkerenzee' wordt bijeengebracht (Matt. 13; Openb. 7). In die tijd zal God ook Zijn oude volk zegenen, 'de heiligen van de Allerhoogste' (Dan. 7).
6. De periode van het Vrederijk, waarin alle dingen worden onderworpen aan Christus als de laatste Adam. Zoals Jozef een heidense bruid kreeg, heeft Christus een bruidsgemeente die grotendeels afkomstig is uit de volken. En zij deelt in Zijn koninklijke heerlijkheid.
7. De tijd van de Christusregering zal uitmonden in de eeuwige toestand, waarin God alles in allen zal zijn (1 Kor. 15:24-28). Dat is de dag van God, de dag van de eeuwigheid: de eeuwige sabbat.

De geestelijke groei van de gelovige

1. De zondaar wordt zich bewust van zijn verloren toestand, doordat Gods Geest werkzaam is in zijn donkere hart. God schijnt met het licht van het evangelie in het hart, en Hij maakt onderscheid tussen het nieuwe leven en de werken van de duisternis (2 Kor. 4:6).
2. God maakt ook scheiding in het leven van de gelovige tussen dat wat van *boven* en wat van *beneden* is (vgl. Rom. 7).
3. God stelt de Zijnen apart van de wereld. Gods volk leeft op opstandingsterrein en geeft zijn vrucht op zijn tijd, de vrucht van de Geest (Ps. 1:3; Gal. 5:22; 6:8; Fil. 1:11).
4. De christen leeft in het licht van God. Christus is het *grote* Licht dat ons leven beheerst. Dit licht weerkaatsen wij zoals de maan, en ook als lichtende sterren in een duistere wereld (Ef. 5:14; Fil. 2:15).
5. De beproevingen in het leven van de gelovige, het gekrioel in de wateren dient ertoe om ook in moeilijke tijden vrucht voor God te dragen (Rom. 5:3vv.). Het hart verheft zich dan naar boven op de vleugels van het geloof.
6. Het grote doel waartoe God Zijn kinderen wil brengen, is gelijkvormigheid aan Christus. De Mens uit de hemel moet gestalte in ons krijgen. Dan groeien wij op '*tot een volwassen man, tot de maat van de volgroeidheid van de volheid van Christus*' (Rom. 8:29; Gal. 4:19; Ef. 4:13).
7. Wij hebben niet alleen vrede *met* God door het geloof in het volbrachte werk van Christus, maar wij kennen ook de vrede *van* God en de vrede *van* Christus (Matt. 11:29; Joh. 14:27; Rom. 5:1; Fil. 4:7). Zo gaan wij in de rust van God binnen (Hebr. 4:1vv.).

Appendix II

Nieuwtestamentische verwijzingen naar Genesis 1-11

De schepping van de wereld (Gen. 1-2)

Matteüs 13:35	'Ik zal mijn mond opendoen in gelijkenissen; ik zal dingen uitspreken die van de grondlegging van de wereld af verborgen zijn geweest'.
Marcus 13:19	'Want die dagen zullen zo'n verdrukking zijn als er niet geweest is van het begin van de schepping die God heeft geschapen, tot nu toe, en er geenszins meer zal komen'.
Johannes 1:3, 10	'Alle dingen zijn door Hem geworden, en zonder Hem is niet één ding geworden dat geworden is (...) en de wereld is door Hem geworden'.
Handelingen 4:24	'Heer, U bent het die gemaakt hebt de hemel en de aarde en de zee en alles wat daarin is'.
Handelingen 14:15	'Ook wij zijn mensen van gelijke natuur als u en verkondigen u dat u zich van deze nietige goden moet bekeren tot de levende God, die de hemel, de aarde, de zee en alles wat daarin is, heeft gemaakt'.

- Handelingen 17:24-25 'De God die de wereld heeft gemaakt en alles wat daarin is, Hij die Heer is van hemel en aarde, woont niet in met handen gemaakte tempels, en wordt ook niet door mensenhanden verzorgd alsof Hij nog iets nodig heeft, daar Hijzelf aan allen leven en adem en alles geeft'.
- Romeinen 1:20 '(...) want van de schepping van de wereld af worden wat van Hem niet gezien kan worden, Zijn eeuwige kracht en goddelijkheid, uit Zijn werken met inzicht doorzien'.
- Romeinen 1:25 '(...) de Schepper, die gezegend is tot in eeuwigheid. Amen'.
- Romeinen 4:17 'God die hij geloofde – die de doden levend maakt en de dingen die niet zijn, roept alsof zij zijn'.
- 1 Korintiërs 8:6 '(...) dan is er toch voor ons maar één God, de Vader, uit Wie alle dingen zijn, en wij voor Hem; en één Heer, Jezus Christus, door Wie alle dingen zijn, en wij door Hem'.
- 1 Korintiërs 15:38-41 'Maar God geeft er een lichaam aan zoals Hij heeft gewild, en aan elk van de zaden een eigen lichaam. Alle vlees is niet hetzelfde vlees, maar een ander is dat van mensen, en een ander is het vlees van dieren, en een ander is het vlees van vogels, en een ander dat van vissen. En er zijn hemelse lichamen en aardse lichamen, maar de heerlijkheid van de hemelse lichamen is verschillend, en die van de aardse is verschillend. Er is een andere heerlijkheid van de zon, en een andere heerlijkheid van de maan, en een andere heerlijkheid van de sterren; want de ene ster verschilt van de andere ster in heerlijkheid.
- 2 Korintiërs 4:6 'Want de God die gezegd heeft: Uit duisternis zal licht schijnen, Die heeft geschinen in onze harten tot de

---

	lichtglans van de kennis van de heerlijkheid van God in het aangezicht van Jezus Christus’.
Efeziërs 1:4	‘(...) zoals Hij ons in Hem heeft uitverkoren vóór de grondlegging van de wereld’.
Efeziërs 3:9	‘God, die alle dingen geschapen heeft’.
Efeziërs 3:14-15	‘(...) de Vader van onze Heer Jezus Christus, naar Wie elke familie in hemelen en op aarde wordt genoemd’.
Kolossenzen 1:15-17	‘Hij is het beeld van de onzichtbare God, de Eerstgeborene van de hele schepping, want in Hem zijn alle dingen geschapen in de hemelen en op de aarde, de zichtbare en de onzichtbare, hetzij tronen, hetzij heerschappijen, hetzij overheden, hetzij machten: alle dingen zijn door Hem en tot Hem geschapen. En Hij is vóór alle dingen en alle dingen bestaan samen in Hem’.
1 Timoteüs 4:3-4	‘Zij verbieden te trouwen en gebieden zich van voedsel te onthouden, dat God geschapen heeft om met dankzegging te worden genuttigd door hen die geloven en de waarheid kennen. Want al het door God geschapene is goed en niets is verwerpelijik als het met dankzegging wordt genomen’.
1 Timoteüs 6:13	‘God die alles in leven houdt’ (of: ‘die aan alles leven geeft’).
Hebreeën 1:2	‘God (...) heeft in het laatst van deze dagen tot ons gesproken in de Zoon, die Hij gesteld heeft tot Erfgenaam van alle dingen, door Wie Hij ook de werelden gemaakt heeft’.
Hebreeën 1:10	‘U, Heer, hebt in het begin de aarde gegrondvest, en de hemelen zijn werken van Uw handen’.
Hebreeën 2:10	‘Want het paste Hem, om Wie alle dingen zijn en door Wie alle dingen zijn’.

- Hebreeën 3:4 '(...) maar die alles heeft gebouwd is God'.
- Hebreeën 4:3-4 'En toch waren Zijn werken van de grondlegging van de wereld af volbracht. Want Hij heeft ergens van de zevende dag aldus gezegd: 'En God rustte op de zevende dag van al Zijn werken'.
- Hebreeën 9:26 '(...) anders had Hij van de grondlegging van de wereld af dikwijls moeten lijden'.
- Hebreeën 11:3 'Door het geloof begrijpen wij dat de werelden door Gods woord bereid zijn, zodat wat men ziet, niet ontstaan is uit wat zichtbaar is'.
- Hebreeën 12:26-27 'Toen deed Zijn stem de aarde wankelen; maar nu heeft Hij beloofd en gezegd: Nog eenmaal zal Ik niet alleen de aarde doen beven maar ook de hemel. Dit 'nog eenmaal' nu duidt de verandering van de wankelbare – als gemaakte – dingen aan, opdat de dingen blijven die niet wankelbaar zijn'.
- Jakobus 1:17-18 'Elke goede gave en elk volmaakt geschenk daalt van boven neer, van de Vader van de lichten, bij Wie geen verandering is of schaduw van omkering. Naar Zijn wil heeft Hij ons voortgebracht door het woord van de waarheid, opdat wij in zekere zin een eersteling van Zijn schepselen zouden zijn'.
- 1 Petrus 1:20 'Hij is wel voorgekend vóór de grondlegging van de wereld'.
- 2 Petrus 3:4-5 'Want sinds de vaderen zijn ontslapen, blijft alles zó als van het begin van de schepping. Want moedwillig is hun dit onbekend, dat door het woord van God de hemelen van oudsher waren en een aarde bestaande uit water en door water'.
- Openbaring 2:7 'Wie overwint, die zal Ik te eten geven van de boom van het leven die in het paradijs van God is'.

- Openbaring 4:11 'U bent waard, onze Heer en God, te ontvangen de heerlijkheid en de eer en de kracht, want U hebt alle dingen geschapen, en door Uw wil bestonden zij en zijn zij geschapen'.
- Openbaring 10:5-6 'En de engel (...) zwoer bij Hem die leeft tot in alle eeuwigheid, die de hemel heeft geschapen en wat daarin is en de aarde en wat daarop is en de zee en wat daarin is'.
- Openbaring 13:8 'En allen die op de aarde wonen, zullen hem aanbidden, ieder wiens naam, van de grondlegging van de wereld af, niet geschreven staat in het boek van het leven van het Lam dat geslacht is'.
- Openbaring 14:7 'Vrees God en geef Hem heerlijkheid, want het uur van Zijn oordeel is gekomen; en aanbid Hem die de hemel en de aarde en de zee en de waterbronnen heeft gemaakt'.
- Openbaring 17:8 '(...) en zij die op de aarde wonen, van wie de naam van de grondlegging van de wereld af niet geschreven is in het boek van het leven, zullen zich verwonderen als zij het beest zien, dat het was en niet is en zal zijn'.
- Openbaring 21:1 'En ik zag een nieuwe hemel en een nieuwe aarde; want de eerste hemel en de eerste aarde waren voorbijgegaan, en de zee was niet meer'.
- Openbaring 22:1-2 'En hij toonde mij een rivier van levenswater, blinkend als kristal, die uitging vanuit de troon van God en van het Lam. In het midden van haar straat en aan beide zijden van de rivier was de boom van het leven, die twaalf vruchten draagt en elke maand zijn vrucht geeft; en de bladeren van de boom zijn tot genezing van de naties'.

De schepping van de mens (Gen. 1-2)

- Matteüs 19:4-6 'Hebt u niet gelezen dat Hij die hen heeft geschapen, hen van het begin af als man en vrouw heeft gemaakt en gezegd heeft: 'Daarom zal een man zijn vader en zijn moeder verlaten en zijn vrouw aanhangen en die twee zullen tot één vlees zijn'? Dus zijn zij niet meer twee maar één vlees. Wat dan God heeft samengevoegd, laat een mens dat niet scheiden'.
- Marcus 10:6-9 '(...) van het begin van de schepping echter heeft Hij hen mannelijk en vrouwelijk gemaakt. 'Daarom zal een man zijn vader en zijn moeder verlaten en zijn vrouw aanhangen en die twee zullen tot één vlees zijn', zodat zij niet meer twee maar één vlees zijn. Wat dan God heeft samengevoegd, laat een mens dat niet scheiden'.
- Handelingen 17:26 'En Hij heeft uit één bloed het hele mensengeslacht gemaakt om op het hele aardoppervlak te wonen, terwijl Hij de bepaalde tijden en de grenzen van hun woonplaats heeft vastgesteld'.
- Handelingen 17:29 'Daar wij dus Gods geslacht zijn, behoren wij niet te menen dat de Godheid gelijk is aan goud, zilver of steen, aan beeldwerk van menselijke kunst en vinding'.
- 1 Korintiërs 6:13-17 'De spijzen zijn voor de buik, en de buik is voor de spijzen, maar God zal zowel het één als het ander te niet doen. Maar het lichaam is niet voor de hoerij, maar voor de Heer, en de Heer voor het lichaam (...). Of weet u niet, dat wie een hoer aanhangt, één lichaam met haar is? 'Want die twee', zegt Hij, 'zullen tot één vlees zijn'. Maar wie de Heer aanhangt, is één geest met Hem'.
- 1 Korintiërs 11:7-12 'Want de man behoort zijn hoofd niet te dekken, daar hij het beeld en de heerlijkheid van God is; maar de

vrouw is de heerlijkheid van de man. Want de man is niet uit de vrouw, maar de vrouw uit de man; want de man is ook niet geschapen om de vrouw, maar de vrouw om de man. Daarom behoort de vrouw een macht op haar hoofd te hebben ter wille van de engelen. Evenwel is noch de vrouw zonder de man, noch de man zonder de vrouw, in de Heer. Want zoals de vrouw uit de man is, zo is ook de man door de vrouw; maar alle dingen zijn uit God’.

- 1 Korintiërs 15:45-49 ‘Zo staat er ook geschreven: ‘De eerste mens, Adam, werd tot een levende ziel’; de laatste Adam tot een levendmakende geest. Maar niet het geestelijke is eerst, maar het natuurlijke; daarna het geestelijke. De eerste mens is uit de aarde, stoffelijk, de tweede mens is uit de hemel. Zoals de stoffelijke is, zo zijn ook de stoffelijken; en zoals de Hemelse is, zo zijn ook de hemelsen. En zoals wij het beeld van de stoffelijke gedragen hebben, zo zullen wij ook het beeld van de Hemelse dragen’.
- 2 Korintiërs 5:17 ‘Daarom, als iemand in Christus is, is hij een nieuwe schepping; het oude is voorbijgegaan, zie, het is alles nieuw geworden’.
- Efeziërs 5:30-32 ‘Want wij zijn leden van Zijn lichaam, van Zijn vlees en van Zijn gebeente. ‘Daarom zal een man zijn vader en zijn moeder verlaten en zijn vrouw aanhangen, en die twee zullen tot één vlees zijn’. Deze verborgenheid is groot, maar ik doel op Christus en op de gemeente’.
- 1 Timoteüs 2:12-13 ‘(...) ik sta aan een vrouw niet toe dat zij leert of over een man heerst, maar zij moet stil zijn. Want Adam is eerst geformeerd, daarna Eva’.
- Jakobus 3:9 ‘Met haar (d.i. de tong) zegenen wij de Heer en Vader, en met haar vervloeken wij de mensen die naar Gods gelijkenis gemaakt zijn’.

1 Petrus 4:19 'Laten daarom ook zij die naar de wil van God lijden, hun zielen de trouwe Schepper toevertrouwen met goeddoen'.

De val van de mens (Gen. 3)

Johannes 8:44 'U bent uit uw vader, de duivel, en wilt de begeerten van uw vader doen; die was een mensenmoordenaar van het begin af en staat niet in de waarheid, omdat geen waarheid in hem is. Wanneer hij de leugen spreekt, spreekt hij uit het zijne, omdat hij een leugenaar is en de vader ervan'.

Johannes 14:30 'Ik zal niet veel meer met u spreken, want de overste van de wereld komt en heeft in Mij helemaal niets'.

Romeinen 5:12-21 'Daarom, zoals door één mens de zonde in de wereld is gekomen en door de zonde de dood, en zo de dood tot alle mensen is doorgedaan, doordat allen gezondigd hebben... (want tot aan de wet was er zonde in de wereld, maar zonde wordt niet toegerekend als er geen wet is; toch heeft de dood geregeerd van Adam tot Mozes, ook over hen die niet gezondigd hadden door te overtreden zoals Adam, die een voorbeeld is van Hem die zou komen. Maar de genadegave is niet zoals de overtreding. Want als door de overtreding van de ene de velen gestorven zijn, veel meer is de genade van God en de gave in genade die door de ene mens Jezus Christus is, overvloedig geweest over de velen. En de gave is niet zoals het zondigen van de ene. Want het oordeel was uit één daad tot veroordeling, maar de genadegave is uit vele overtredingen tot rechtvaardiging. Want als door de overtreding van de ene de dood heeft geregeerd door die ene, veel meer zullen zij die de overvloed van de genade en van de gave van de gerechtigheid ontvangen in het leven regeren door

de Ene, Jezus Christus.) – zoals het dus door één overtreiding tot alle mensen tot de veroordeling strekt, zo ook strekt het door één gerechtigheid tot alle mensen tot [de] rechtvaardiging van [het] leven. Want zoals door de ongehoorzaamheid van de ene mens de velen tot zondaars zijn gesteld, zo zullen ook door de gehoorzaamheid van de Ene de velen tot rechtvaardigen gesteld worden. Maar de wet is daarbij gekomen, opdat de overtreiding zou toenemen; maar waar de zonde toenam, is de genade veel overvloediger geworden; opdat, zoals de zonde heeft geregeerd door de dood, zo ook de genade zou regeren door gerechtigheid tot het eeuwige leven, door Jezus Christus onze Heer’.

- Romeinen 8:20-22 ‘Want de schepping is aan de vruchteloosheid onderworpen (niet vrijwillig, maar om wille van hem die haar onderworpen heeft), in de hoop dat ook de schepping zelf zal worden vrijgemaakt van de slavernij van de vergankelijkheid tot de vrijheid van de heerlijkheid van de kinderen van God. Want wij weten, dat de hele schepping tezamen zucht en tezamen in barensood is tot nu toe’.
- Romeinen 16:20 ‘De God nu van de vrede zal de satan spoedig onder uw voeten verpletteren. De genade van onze Heer Jezus Christus zij met u!’
- 1 Korintiërs 15:21-22 ‘Want waar de dood is door een mens, is ook de opstanding van de doden door een Mens. Want evenals in Adam allen sterven, zo zullen ook in Christus allen levend gemaakt worden’.
- 1 Korintiërs 15:50-57 ‘Maar dit zeg ik, broeders, dat vlees en bloed Gods koninkrijk niet kunnen beërven, en de vergankelijkheid beërft de onvergankelijkheid niet (...).Want dit vergankelijke moet onvergankelijkheid aandoen en dit sterfelijke onsterfelijke aandoen. En wanneer dit vergankelijke onvergankelijkheid

zal aandoen, en dit sterfelijke onsterfelijke zal aandoen, dan zal het woord uitkomen dat geschreven staat: 'De dood is verslonden tot overwinning'. 'Waar is, dood, uw prikkel? Waar is, dood, uw overwinning?' De prikkel nu van de dood is de zonde, en de kracht van de zonde is de wet. Maar God zij dank, die ons de overwinning geeft door onze Heer Jezus Christus!

- 2 Korintiërs 2:10-11 '(...) opdat de satan op ons geen voordeel zou behalen, want zijn gedachten zijn ons niet onbekend'.
- 2 Korintiërs 11:3 'Maar ik vrees dat wellicht, zoals de slang Eva verleidde door haar sluwheid, uw gedachten bedorven en afgeweken zijn van de eenvoudigheid en de reinheid jegens Christus'.
- 1 Tessalonicenzen 3:5 'Daarom ook heb ik, omdat ik het niet langer uithield, hem gezonden om van uw geloof te weten, of de verzoeker u misschien ook verzocht had en onze arbeid vergeefs was geworden'.
- 1 Timoteüs 2:14-15 '(...) en Adam werd niet verleid, maar de vrouw werd verleid en viel in overtreding. Maar zij zal bewaard blijven tijdens het ter wereld brengen van kinderen, als zij blijven in geloof, liefde en heiliging, met ingetogenheid'.
- Hebreeën 2:14-15 'Daar nu de kinderen aan bloed en vlees deel hebben, heeft ook Hij op gelijke wijze daaraan deelgenomen, opdat Hij door de dood te niet zou doen hem die de macht over de dood had, dat is de duivel, en allen zou verlossen die uit vrees voor de dood hun hele leven door aan slavernij onderworpen waren'.
- Jakobus 1:13-15 'Laat niemand, als hij verzocht wordt, zeggen: Ik word door God verzocht. Want God kan niet door het kwade verzocht worden en Hijzelf verzoekt niemand. Maar ieder wordt verzocht als hij door zijn eigen begeerte meegesleept en verlost wordt. Daarna, als

- de begeerte bevrucht is, baart zij zonde; en als de zonde volwassen geworden is, brengt zij de dood voort’.
- 2 Petrus 1:3-4 ‘Zijn goddelijke kracht heeft ons immers alles geschonken betreffende het leven en de godsvrucht door de kennis van Hem die ons heeft geroepen door Zijn eigen heerlijkheid en deugd, waardoor Hij ons de kostbare en zeer grote beloften geschonken heeft, opdat u daardoor deelgenoten van de goddelijke natuur zou worden, ontkomen aan het verderf dat door de begeerte in de wereld is’.
- 1 Johannes 2:16-17 ‘Want al wat in de wereld is: de begeerte van het vlees, de begeerte van de ogen en de hoogmoed van het leven, is niet uit de Vader, maar is uit de wereld. En de wereld gaat voorbij en haar begeerte, maar wie de wil van God doet, blijft tot in eeuwigheid’.
- 1 Johannes 3:8 ‘Wie de zonde doet, is uit de duivel, want de duivel zondigt van het begin af. Hiertoe is de Zoon van God geopenbaard, opdat Hij de werken van de duivel zou verbreken’.
- 1 Johannes 5:18-19 ‘Wij weten dat ieder die uit God geboren is, niet zondigt, maar wie uit God geboren is, bewaart zichzelf en de boze heeft geen vat op hem. Wij weten dat wij uit God zijn en de hele wereld in het boze ligt’.
- Openbaring 2:4-5 ‘Maar Ik heb tegen u, dat u uw eerste liefde hebt verlaten. Bedenk dan waarvan u afgefallen bent en bekeer u en doe de eerste werken’.
- Openbaring 2:7 ‘Wie overwint, die zal Ik te eten geven van de boom van het leven die in het paradijs van God is’.
- Openbaring 3:18 ‘Ik raad u aan goud van Mij te kopen, gelouterd door vuur, opdat u rijk wordt; en witte kleren, opdat u bekleed wordt en de schande van uw naaktheid niet openbaar wordt’.

- Openbaring 12:9 'En de grote draak werd neergeworpen, de oude slang, die genoemd wordt duivel en de satan, die het hele aardrijk misleidt'.
- Openbaring 20:2-3 'En hij greep de draak, de oude slang, dat is de duivel en de satan, en bond hem duizend jaren; en hij wierp hem in de afgrond en sloot en verzegelde die boven hem, opdat hij de naties niet meer zou misleiden voordat de duizend jaren voleindigd waren; daarna moet hij een korte tijd worden losgelaten'.
- Openbaring 22:3 'En er zal geen enkele vervloeking meer zijn'.
- Openbaring 22:14 'Gelukkig zij die hun lange kleren wassen, opdat zij recht hebben op de boom van het leven'.

Nageslachten in onderling conflict (Gen. 4-5)

- Matteüs 23:35 '(...) opdat alle rechtvaardige bloed over u komt dat op de aarde is vergoten, van het bloed van de rechtvaardige Abel tot het bloed van Zacharia, de zoon van Barachia, die u hebt vermoord tussen het tempelhuis en het altaar'.
- Lucas 3:23, 36-38 'En Hij, Jezus, begon ongeveer dertig jaar oud te worden, en was, naar men meende, een zoon van Jozef, (...) van Sem, van Noach, van Lamech, van Metuselach, van Henoch, van Jered, van Mahalalel, van Kenan, van Enos, van Set, van Adam, van God'.
- Lucas 11:50-51 '(...) opdat van dit geslacht geëist wordt het bloed van alle profeten, dat vergoten is van de grondlegging van de wereld af, van het bloed van Abel af tot het bloed van Zacharia, die omkwam tussen het altaar en het huis; ja, zeg Ik u, het zal worden geëist van dit geslacht'.

- Hebreeën 11:4 'Door het geloof offerde Abel aan God een beter slachtoffer dan Kaïn, waardoor hij getuigenis verkregen heeft dat hij rechtvaardig was, daar God over zijn gaven getuigenis gaf; en daardoor spreekt hij nog, nadat hij gestorven is'.
- Hebreeën 11:5 'Door het geloof werd Henoch weggenomen opdat hij de dood niet zag, en hij werd niet gevonden, omdat God hem had weggenomen; want voor zijn wegneming heeft hij getuigenis verkregen dat hij God behaagd had'.
- Hebreeën 12:22-24 'Maar u bent genaderd (...) tot Jezus, de Middelaar van een nieuw verbond; en tot het bloed van de besprenkeling, dat beter spreekt dan Abel'.
- 1 Johannes 3:11-12 'Want dit is de boodschap die u van het begin af hebt gehoord, dat wij elkaar zouden liefhebben; niet zoals Kaïn uit de boze was en zijn broer dood sloeg. En waarom sloeg hij hem dood? Omdat zijn werken boos waren en die van zijn broer rechtvaardig'.
- Judas:11 'Wee hun, omdat zij de weg van Kaïn gegaan zijn'.
- Judas:14-15 'En ook Henoch, de zevende van Adam af, heeft van dezen geprofeteerd door te zeggen: Zie, de Heer is gekomen te midden van Zijn heilige tienduizenden, om oordeel uit te oefenen tegen allen en elke ziel te bestraffen om al hun werken van goddeloosheid die zij goddeloos bedreven hebben, en om alle harde woorden die goddeloze zondaars tegen Hem gesproken hebben'.

De grote vloed (Gen. 6-9)

- Matteüs 24:37-39 'Want zoals de dagen van Noach, zo zal de komst van de Zoon des mensen zijn Want zoals zij waren in die dagen vóór de zondvloed, etend en drinkend,

trouwend en uithuwelijkend, tot op de dag dat Noach in de ark ging, en zij het niet merkten, totdat de zondvloed kwam en hen allen wegnam, zó zal ook de komst van de Zoon des mensen zijn’.

Lucas 17:26-27

‘En zoals het is gebeurd in de dagen van Noach, zo zal het ook zijn in de dagen van de Zoon des mensen: zij aten, zij dronken, zij trouwden, zij huwelijkten uit, tot op de dag dat Noach in de ark ging en de zondvloed kwam en hen allen verdelgde’.

Hebreeën 11:7

‘Door het geloof heeft Noach, toen hij een goddelijke aanwijzing ontvangen had over de dingen die nog niet gezien werden, eerbiedig een ark gereed gemaakt tot behoudenis van zijn huis, waardoor hij de wereld veroordeelde en een erfgenaam werd van de gerechtigheid die naar het geloof is’.

1 Petrus 3:18-21

‘Want ook Christus heeft eenmaal voor de zonden geleden, de Rechtvaardige voor de onrechtvaardigen, opdat Hij ons tot God zou brengen; Hij die wel gedood is in het vlees, maar levend gemaakt in de Geest, in Welke Hij ook heengegaan is en gepredikt heeft tot de geesten in gevangenschap, die destijds ongehoorzaam waren toen de lankmoedigheid van God bleef afwachten in de dagen van Noach, terwijl de ark gereedgemaakt werd waarin weinigen, dat is acht zielen, gered werden door water. Dit behoudt nu ook u: het tegenbeeld de doop’.

2 Petrus 2:4-5

‘Want als God engelen die gezondigd hadden niet gespaard, maar hen in de afgrond geworpen en overgeleverd heeft aan ketenen van donkerheid om tot het oordeel bewaard te worden; en als Hij de oude wereld niet gespaard, maar Noach, een prediker van de gerechtigheid, een van de acht, behoed heeft toen Hij de zondvloed over de wereld van de goddelozen bracht (...)’.

- 2 Petrus 3:5-7 'Want moedwillig is hun dit onbekend, dat door het woord van God de hemelen van oudsher waren en een aarde bestaande uit water en door water, waardoor de toenmalige wereld, door water overstromd, vergaan is. Maar de tegenwoordige hemelen en de aarde zijn door hetzelfde woord opgespaard voor het vuur en worden bewaard tot de dag van het oordeel en van de ondergang van de goddeloze mensen'.
- Judas:6 'En engelen die hun oorsprong niet bewaard, maar hun eigen woonplaats verlaten hebben, heeft Hij tot het oordeel van de grote dag met eeuwige boeien onder duisternis bewaard'.

De mensheid na de vloed (Gen. 10-11)

- Handelingen 7:2-4 'De God der heerlijkheid verscheen aan onze vader Abraham, toen hij in Mesopotamië was, voordat hij woonde in Haran, en zei tot hem: 'Ga uit uw land en uit uw familie en kom in het land dat ik u zal wijzen'. Toen vertrok hij uit het land van de Chaldeeën en ging in Haran wonen. En nadat zijn vader was gestorven, bracht Hij hem vandaar over in dit land waarin u nu woont'.
- Handelingen 14:15-17 'Mannen, waarom doet u dit? Ook wij zijn mensen van gelijke natuur als u en verkondigen u dat u zich van deze nietige goden moet bekeren tot de levende God, die de hemel, de aarde, de zee en alles wat daarin is, heeft gemaakt. Hij heeft in de voorbije geslachten alle volken op hun eigen wegen laten gaan, hoewel Hij Zich niet onbetuigd heeft gelaten in goeddoen, door u uit de hemel regen en vruchtbare tijden te geven en uw harten te vervullen met voedsel en vreugde'.
- Handelingen 15:28-29 'Want de Heilige Geest en wij hebben besloten u geen grotere last op te leggen dan deze noodzakelijke

dingen: u te onthouden van wat aan de afgoden is geofferd, van het bloed, van het verstikte en van de hoerij. Als u zich daarvoor in acht neemt, zult u wèl doen’.

Handelingen 17:26-31 ‘En Hij heeft uit één bloed het hele mensengeslacht gemaakt om op het hele aardoppervlak te wonen, terwijl Hij de bepaalde tijden en de grenzen van hun woonplaats heeft vastgesteld, opdat zij God zouden zoeken, of zij misschien naar Hem mochten tasten en Hem vinden, hoewel Hij niet ver is van ieder van ons. Want in Hem leven wij, bewegen wij ons en zijn wij, zoals ook enigen van de dichters onder u hebben gezegd: ‘Want wij zijn ook Zijn geslacht’. Daar wij dus Gods geslacht zijn, behoren wij niet te menen dat de Godheid gelijk is aan goud, zilver of steen, aan beeldwerk van menselijke kunst en vinding. Met voorbijzien dan van de tijden van de onwetendheid beveelt God nu aan de mensen, dat zij zich allen overal moeten bekeren, omdat Hij een dag heeft bepaald, waarop Hij het aardrijk in gerechtigheid zal oordelen door een Man die Hij daartoe heeft bestemd, waarvan Hij aan allen zekerheid heeft gegeven door Hem uit de doden op te wekken’.

Romeinen 1:22-23 ‘Bewerend wijzen te zijn, zijn zij dwaas geworden en hebben de heerlijkheid van de onvergankelijke God vervangen door iets dat lijkt op het beeld van een vergankelijk mens, van vogels, van viervoetige en van kruipende dieren’.

Romeinen 1:25 ‘(...) zij die de waarheid van God vervangen hebben door de leugen en het schepsel geëerd en gediend hebben boven de Schepper, die gezegend is tot in eeuwigheid. Amen’.

Galaten 3:8-9 ‘De Schrift nu, die voorzag dat God de volken op grond van geloof zou rechtvaardigen, verkondigde tevoren aan Abraham de blijde boodschap: ‘In u zullen alle

- volken gezegend worden'. Zij die op grond van geloof zijn, worden dus met de gelovige Abraham gezegend'.
- Hebreeën 11:8 'Door het geloof gehoorzaamde Abraham toen hij geroepen werd, om uit te gaan naar de plaats die hij als erfdeel zou ontvangen; en hij ging uit zonder te weten waar hij komen zou'.
- Openbaring 17:5 'En op haar voorhoofd was een naam geschreven: Verborgenschap, het grote Babylon, de moeder van de hoeren en van de gruwelen van de aarde'.
- Openbaring 18:21-24 'En een sterke engel hief een steen op als een grote molensteen en wierp die in de zee en zei: Zo zal de grote stad Babylon met geweld neergeworpen worden en zij zal geenszins meer gevonden worden (...). Want uw kooplieden waren de groten der aarde, want door uw toverij zijn alle naties misleid. En in haar werd gevonden het bloed van profeten en heiligen en van allen die op de aarde geslacht zijn'.

Distributie:

CBC 't Gulden Boek te Houten

Website: www.cbcboek.nl

E-mail: info@cbcboek.nl

